

arkeologi

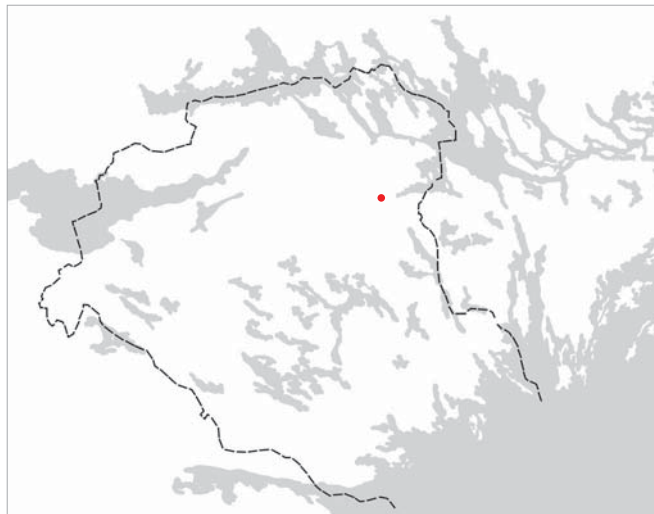
Särskild undersökning

Gravar & röjning

Bronsålder - Historisk tid

Fornlämning Åker 64:1, Ökna 1:378, Åkers socken, Strängnäs kommun, Södermanlands län.

Lars Norberg

En del av
Landstinget Sörmland

Arkeologiska meddelanden 2015:03

Särskild undersökning

Gravar & röjning

Bronsålder - Historisk tid

Fornlämning Åker 64:1, Ökna 1:378, Åkers socken, Strängnäs kommun,
Södermanlands län.

Lars Norberg

Sammanfattning

Sörmlands museum har genomfört en särskild undersökning av fornlämning Åker 64:1. Insatserna genomfördes år 1997 inför en utbyggnad av väg mellan Åker och Läggesta. I samband med en tidigare utförd förundersökning drogs slutsatsen att fornlämningen innefattade ett betydande antal gravar, samt boplatsrester och en stensträngsliknande konstruktion. Fornlämningsmiljön daterades till bronsålder-förromersk järnålder.

Resultaten från undersökningen avvek dock från förundersökningens bedömningar, främst vad det gäller den förmodade mängden gravar, och det fåtal gravanläggningar som kunde dokumenteras uppvisade ett mycket magert innehåll vad gäller föremål och mänskliga kvarlevor. Istället konstaterades att ett flertal stensamlingar och stenpackningar var ett resultat av en omfattande stenröjning som pågått en lång tidsrymd. Den stensträngsliknande konstruktionen tolkades som en röstensvall. Även boplatsanläggningarna kunde knytas till områdets agrara funktioner, främst i form av spår från ett antal hägnader av trä. Fynden utgjordes av bland annat keramikfragment, slagen kvarts, ett par brynen samt bränd lera och lerklining.

De äldsta aktiviteterna daterades till äldre bronsålder, men en mer omfattande stenröjning tog sin början strax före år noll. Därefter brukades området under romersk järnålder samt under vendel-vikingatid. Den agrara verksamheten fortsatte under medeltiden med spår efter stängsling, kanske i form av ett slanstaket, vilket troligen byggts om och justerats i omgångar. Det historiska kartmaterialet visar att ytan brukades som åkermark ända in på 1700-talet.

Grafisk form och layout: Lars Norberg.

Omslag och inlaga är reproducerad vid Sörmlands museum.

Kart- och ritmaterial: Lars Norberg

Omslagsbild: Södermanlands län. Undersökningsområdets geografiska läge markerat med röd punkt.

Där inget annat anges har den digitala Fastighetskartan, respektive Gröna kartan (GSD) för Södermanlands län använts som underlag.

Allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01672.

ARKEOLOGISKA MEDDELANDEN 2015

ISSN 1402-9650

© 2015 Sörmlands museum

Nyköping 2015

Beställningar kan göras hos:

Landstinget Sörmland

Kultur & utbildning Sörmland

SÖRMLANDS MUSEUM

Box 314, S-611 26 Nyköping

arkeologi@dll.se

Innehåll

Utgångspunkt 5

Syfte & metod 5

Syfte
Metod

Landskap 5

Natur
Kultur

Resultat 6

Åker 64:1 - områdesbeskrivning
Gravar
Röjstensvall
Röjstenslager & röjningsrösen
Stensamlingar
Boplatzanläggningar
Fyndmaterial
Dateringar

Avslutande diskussion 21

Referenser 23

Administrativa uppgifter 24

Bilagor 25

1. Anläggningsbeskrivningar
2. Urval av profiler
3. Anläggningsregister
4. Fyndregister
5. ¹⁴C-analys
6. Schaktplan med anläggningar. Skala 1:400
7. Schaktplan med fynd. Skala 1:400

Figur 1. Översiktskarta över Södermanlands län med kommuner, större orter, vägar och angränsande län. Undersökningsområdets geografiska belägenhet är markerat med röd kontur. Skala 1:800 000.

Utgångspunkt

Sörmlands museum utförde under perioden 970414-970725 en särskild undersökning av fornlämning Åker 64:1, belägen inom fastigheten Ökna 1:378 Åkers socken, Strängnäs kommun i Södermanlands län (figur 3 & 4). Insatserna genomfördes inför en utbyggnad av väg mellan Åker och Läggesta.

Fornlämningen registrerades i samband med en särskild utredning år 1995 (Johansson 1995). Därefter utfördes en arkeologisk förundersökning år 1996 (Norberg 1997). Resultaten visade att det i området fanns boplatstrester samt gravar daterade till bronsålder-föromersk järnålder. Därtill identifierades en stensträng.

Kostnaden för undersökningen, som uppgick till en yta om 1546 m², betalades av Vägverket, Region Mälardalen. Beslut i ärendet fattades av länsstyrelsen i Södermanlands län enligt 2 kapitlet 13§ Lag (1988:950) om kulturminnen mm. (1st dnr: 220-5510-96).

Projektleddare samt fält- och rapportansvarig var Lars Norberg. I fältarbetet deltog även Patrik Gustafsson. Båda är verksamma som arkeologer vid Sörmlands museum. Vid fältarbetet deltog även arkeologerna Johanna Cadario, Helena Ingmarsdotter, Anna Kjellström, Carl-Magnus Nathanson och Mats Pettersson.

Syfte & metod

Syfte

Syftet med att undersöka gravarna var att studera hur sociala och kronologiska skillnader kommer till uttryck i gravmaterialet. Syftet med att undersöka stensträngen var att fastställa funktionen samt sätta in den i ett kronologiskt sammanhang. Syftet med undersökningen av boplatsten var att fastställa karaktär och datering samt att förklara inom boplatsten förekommande variationer.

Med utgångspunkt i syftet ställdes följande frågor:

- Kan boplatsten, gravarna och stensträngen knytas kronologiskt till varandra?
- Utgör boplatsten rester av en bosättning i traditionell bemärkelse eller utgör lämningarna spår av aktiviteter knutna till gravkontexten?

Metod

När avverkningen av området genomförts, avbanades undersökningområdet med maskin. Den blockrika och bergiga terrängen, där de flesta gravkonstruktioner var belägna, maskinschaktades i den mån det var möjligt. Merparten handavtorvades dock av arkeologer.

Identifierade gravar och stenpackningar handrensades och undersöktes skiktvis. Delar av fyllningen samt inre

konstruktioner vattensållades. Samtliga gravanläggningar beskrevs i text samt dokumenterades på ritfilm i skala 1:20 i plan och profil. Även kringliggande stenpartier rensades i syfte att säkerställa ytterligare eventuella gravar. Stensträngen rensades fram i sin helhet samt dokumenterades i plan varefter tvärgående profiler dokumenterades på ritfilm i skala 1:20.

Boplatsten anläggningarna beskrevs i text samt dokumenterades på ritfilm i skala 1:20. Därutöver grävdes 24 meter stora provrutor från torven och ned till undergrunden. Även rutorna beskrevs i text samt dokumenterades på ritfilm i skala 1:20.

Samtliga gravar, anläggningar, kulturlager, fynd samt provrutor och begränsningar mättes in med totalstation. Ett representativt urval av anläggningar och ytor dokumenterades med analog och digital kamera.

Efter avslutad undersökning nedschaktades hela området för att säkerställa att inga ytterligare anläggningar kvarlåg.

Naturvetenskapliga analyser

De naturvetenskapliga metoder som har använts är ¹⁴C-analys och osteologisk analys.

¹⁴C-analysen utfördes av Beta analytics, Florida, USA och Ångströmlaboratoriet i Uppsala (bilaga 5). Analysen syftade till att skapa ett kronologiskt underlag för en diskussion angående fornlämningens datering.

Den osteologiska analysen utfördes av osteolog Johanna Karlsson, Stockholms stadsmuseum. Analysen syftade till att art-, samt i den mån det var möjligt, ålders- och könsbestämma benmaterialet.

Landskap

Natur

Undersökningsområdet var beläget cirka 17-27 meter över havet, omkring 1,5 kilometer sydväst om Åkers samhälle (figur 4). Omgivningarna utgörs av ett sönderbrutet sprickdalslandskap innefattande flera större bergsmassiv, några med höjder upp emot 50-60 meter över havet. Cirka 700 meter väster om undersökningsområdet ligger sjön Visnaren som under delar av förhistorien har stått i kontakt med det långsträckt sjösystemet Marvikarna, vilket i sin tur sträcker sig söderut, in i Södermanlands inland. I öster finns relativt vidsträckt sankmarker, den så kallade Bondkroken, som genomkorsas av Räcksta å, ett mindre vattensystem med utlopp i Mälaren.

Kultur

Enligt det äldre kartmaterialet har det funnits några mindre åkerytor strax öster om undersökningsområdet.

Enligt en geometrisk avmätning från år 1720 var de då fortfarande i bruk (Akt nr C99-84:1), medan ett par av dem betecknades som öde på 1737 års komplettering (Akt nr C99-84:2). Ett par av odlingsytorna är idag registrerade i FMIS som fossila åkrar (Åker 468:1 & Åker 469:1).

Utöver det består fornlämningsmiljön i närområdet av framförallt gravmiljöer med anknytning till bronsålder och äldre järnålder (FMIS). Dock finns uppgifter om ett flertal lösfynd av stenyxor som antyder äldre aktiviteter i området (Åker 467:1). Strax intill finns även en uppgift om en torplämning (Åker 470:1).

Cirka 50-100 meter nordost om Åker 64:1 finns ett par krönliggande rösen och en handfull stensättningar (Åker 201:1-2). Väster om den undersökta fornlämningen avgränsas terrängen av en dalsänka och ytterligare väster och nordväst därom finns ett par höjdparter med två separata gravmiljöer i form av en krönliggande stensättning (Åker 145:1), samt ett röse och en stensättning, också de i krönläge (Åker 143:1-2). Även gravfält av yngre järnålderskaraktär återfinns knappt 200 meter norr om Åker 64:1 (Åker 142:1).

Exempel på undersökta fornlämningsmiljöer återfinns i anslutning till den lilla dalgång som löper strax nordväst om fornlämning 64:1. År 1997 undersöktes bland annat ett röse, ett par stensättningar, en mittblocksgrav samt knappt tio stenramar eller stenkretsar (Grön 2005). Det sparsamma fyndmaterialet utgjordes av bland annat brända och obrända ben, harts samt kvartsavslag. Gravmiljön daterades till yngre bronsålder-äldre järnålder (Åker 297:1). Strax intill finns även rester efter ett äldre vägsystem i form av hålvägar (Åker 63:1-3).

Längre västerut, invid sjön Visnarens utlopp i Råcksta å, ligger två fornborgar på två separata höjdparter (Åker 20:1 & 148:1). Inte långt därifrån finns en undersökt boplats som kunnat beläggas från 200-300-talet e. Kr (Åker 66:1). Bebyggelsen har utgjorts av upp till fyra hus där åtminstone två varit samtida (Andersson 2002).

Resultat

Åker 64:1 - områdesbeskrivning

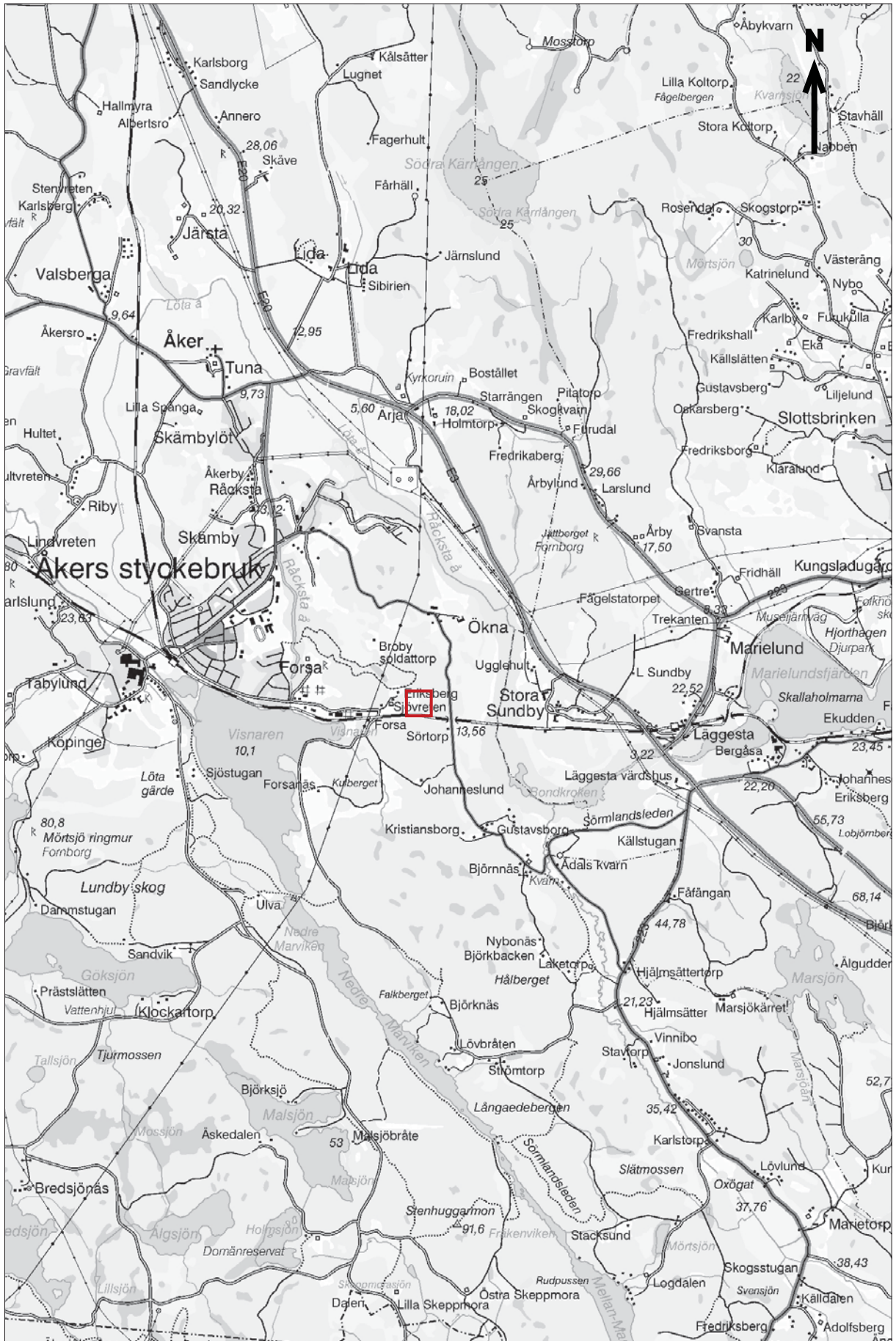
Undersökningsområdets norra delar bestod av ett bergskrön beläget på drygt 27 meter över havet (figur 2 & 5). I den branta sluttningen söder om bergspartiet låg stora mängder frostvittrade stenar och block, vilka överlagrade den anslutande moränen i sydlig riktning (figur 6).

Bortsett från enstaka tallar och småträd dominerades bergets västsluttning av en tallplantering, cirka 25-30 år gammal. Inom planteringen var marken hyggesharvad, vilket satt tydliga spår i fornlämningsmiljön i form av vallar och omrörda lager.

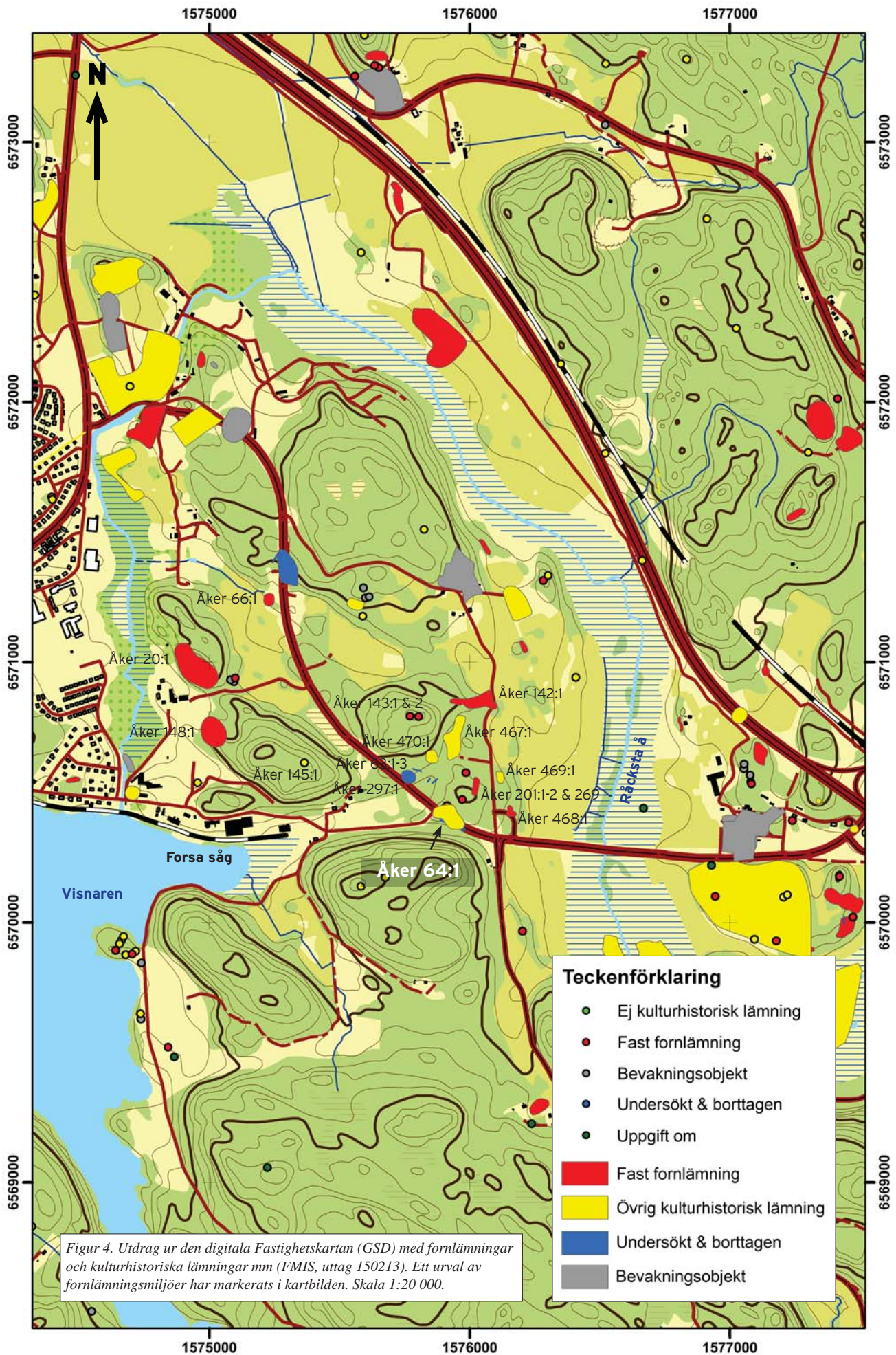
Undersökningsområdets lägre partier, belägna söder om berget på mellan 17 och 20 meter över havet, utgjordes av en närmast plan yta. Den tidigare omnämnda bergssluttningen övergick här i svallad morän och därefter i glaciärra. Här och var fanns partier med stenar och block insprängda inom de ställvis stenfria ytorna (figur 7 & 8). Före avverkning var området beväxt med småträd och sly. I sydlig riktning avgränsades ytan av en nedlagd järnvägssträckning som anslutit till Forsa såg belägen invid Visnaren (figur 3).

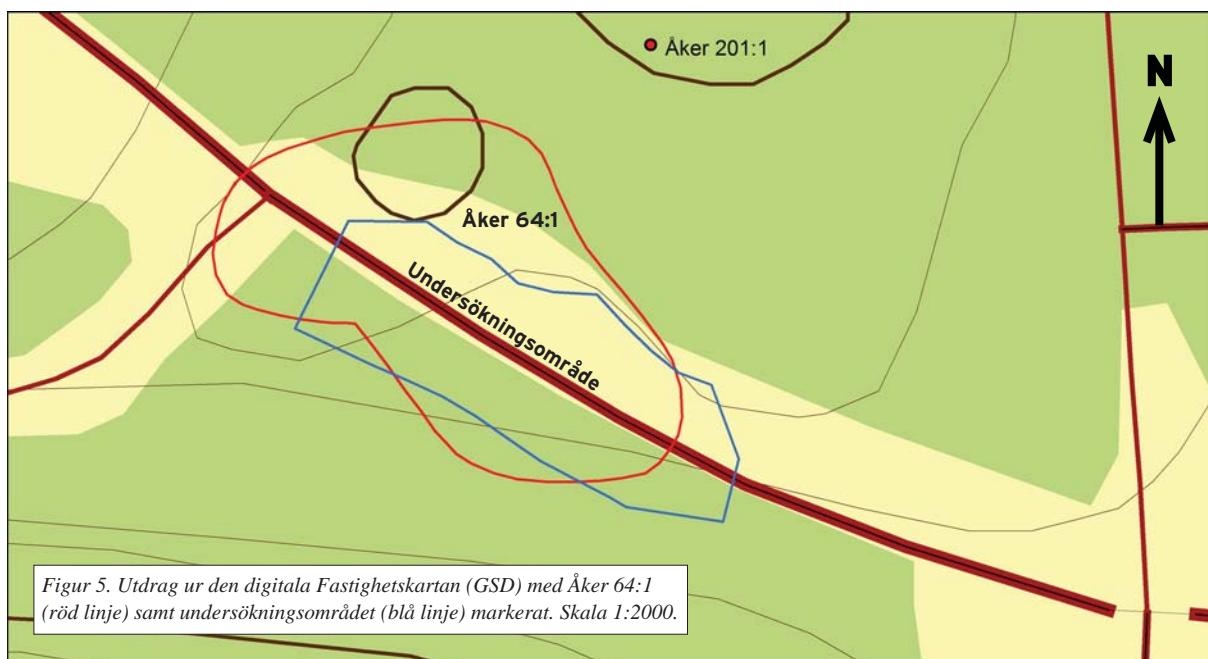
Figur 2. Till vänster, utsikt mot norr över undersökningsområdet efter avverkning. Förundersökningsschakten från år 1996 stod fortfarande öppna. Till höger, utsikt över delar av undersökningsytan och bergspartiet mot nordväst. I förgrunden syns A346, ett odlingsröse. Foton: Lars Norberg 1997, Sörmlands museum.

Figur 3. Utdrag ur Gröna kartans blad (GSD) Strängnäs 10H SO med undersökningsområdet markerat. Skala 1:50 000.

Figur 4. Utdrag ur den digitala Fastighetskartan (GSD) med fornlämningar och kulturhistoriska lämningar mm (FMIS, uttag 150213). Ett urval av fornlämningsmiljöer har markerats i kartbilden. Skala 1:20 000.

Figur 5. Utdrag ur den digitala Fastighetskartan (GSD) med Åker 64:1 (röd linje) samt undersökningsområdet (blå linje) markerat. Skala 1:2000.

Gravar

Antalet gravar bedömdes vid förundersökningen till 21 stycken exklusive två stycken osäkra gravkonstruktioner. Två av anläggningarna var belägna helt respektive delvis utanför undersökningsområdet (A336 & A337). Eftersom de låg nära arbetsområdet och riskerade att skadas vid den planerade vägbyggnationen, kom de att inkluderas i den särskilda undersökningen (figur 13).

Huvuddelen av de i förundersökningen identifierade gravarna var belägna mellan bergspartiet och den stensträngsliknande konstruktionen (se nedan, *Röjstensvall*). Marken var här genomgående mycket rik på stenar och block, varför tydliga avgränsningar mellan de eventuella gravanläggningarna var svåra att fastställa. I och med den aktuella undersökningen reducerades antalet säkerställda gravar till tre, medan resterande anläggningar tolkades som röjstenslager, stensamlingar och röjningsrösen (se nedan & bilaga 1). Bedömningen av gravarna har framförallt utgått från läget och yttre konstruktionsdetaljer såsom kantkedjor, uppbyggnad och form, samt i ett fall av ett påvisat inre gravskick. Vad gäller övriga förmodade gravar från förundersökningen saknades sådana kriterier.

Yttre gravskick

De tre identifierade gravarna utgjordes av sparsamt övertorvade stensättningar, medan form och läge varierade. A336 utgjordes av en oval flerskiktad stensättning belägen i krönläge på berg i dagen (figur 9). A337, även den flerskiktad, var oregelbunden och belägen i slänten väster om krönet, dock i ett mycket exponerat läge (figur 10). Båda anläggningarna saknade en tydlig kantkedja och innehöll begränsade mängder jordfyllning. Strax söder om A337, nedanför bergpartiet, låg A338 (figur 11). Anläggningen framstod som vällagd vad det gäller stenpackningen och den yttre formen.

Stensättningen var försedd med en tydlig kantkedja samt en tilltagen jordfyllning. Man kan försiktigtvis konstatera att den sistnämnda gravanläggningen uppvisade morforlogiska drag som pekar mot en yngre datering jämfört med de två förstnämnda. Den kronologiska skillnaden understryks även av att A336 och A337 var belägna uppe på bergskränet.

Inre gravskick

Både A336 och A338 saknade spår av begravningar och tydliga inre konstruktioner. I det förstnämnda fallet fanns en stenfri yta relativt centralt i anläggningen, som kan utgöra spåren av en inre konstruktion av oklar karaktär. Stensättningen var även anlagd över en naturlig bergsficka, vilken kan ha fungerat som en plats för mänskliga kvarlevor. En förklaring till frånvaron av benmaterial och fynd kan förklaras med undermåliga bevaringsförhållanden. Metallföremål, men även skelettmaterial, i stensättningar och rösen med stor genomsläpplighet är mer utsatta för nedbrytning jämfört med anläggningar som är konstruerade med en kraftig jordmantel (Nord & Lagerlöf 2002, s. 29).

Rent hypotetiskt bör bevaringsförhållandena för ben och föremål ha varit något bättre i den jordfyllda stensättningen A338, vilken också var placerad i ett betydligt mindre exponerat läge. Det här talar möjligen för att de aktuella stensättningarna inte hyst några begravningar i traditionell mening överhuvudtaget.

Diskussionen kring fyndtomma gravar utan spår av begravning, daterade till bronsålder och förromersk järnålder, har sedan 1990-talet varit omfattande och ett flertal tolkningar har presenterats (jfr. Ericsson & Runcis 1995). Bland annat har man föreslagit att anläggningarna ska förknippas med de rådande dödsritualerna och olika föreställningar kring de döda,

Figur 6. Utsikt mot norr över undersökningsområdets västra del efter avbaning. Foto: Lars Norberg 1997, Sörmlands museum.

Figur 7. Utsikt mot nordost över undersökningsområdets östra del efter avbaning. Foto: Lars Norberg 1997, Sörmlands museum.

Figur 8. Del av undersökningssytan efter avbaning mot nordväst. Strax bakom stegen syns delar av röjstensvallen (A1). Notera de steniga partierna där bakom och upp mot berget. Foto: Lars Norberg 1997, Sörmlands museum.

*Figur 9. A336 mot sydväst efter rensning.
Foto: Patrik Gustafsson 1997, Sörmlands
museum.*

*Figur 10. A337 mot väster efter rensning.
Foto: Patrik Gustafsson 1997, Sörmlands
museum.*

*Figur 11. A338 mot norr efter rensning.
Foto: Anna Kjellström 1997, Sörmlands
museum.*

alternativt att de inte ska betraktas som gravar i egentlig mening. Istället har man menat att stensättningarna utgjort en sorts markeringar i det fysiska och/eller i det metafysiska landskapet (Eklund et al 2010, s. 100).

A337 innehöll dock rester av obrända mänskliga kvarlevor. I stensättningen framkom ett lager med sot och kol, vilket överlagrade en avlång nedgrävning (figur 12). Här påträffades de mycket nedbrutna och obrända resterna efter en vuxen individ (F45, F46 & F47). Utifrån positionen bedömdes kroppen ha varit placerad i utsträckt ryggsläge med huvudet mot nordöst. Käkdelarna påträffades under en platt sten och strax söder därom fanns ett tunt lager med roströd sandig silt. Det sistnämnda skulle eventuellt kunna tolkas som spår av något förmultnat organiskt material, alternativt fullständigt korroderad metall, till exempel ett föremål av järn.

Inga föremål kunde med säkerhet knytas till någon av gravkonstruktionerna. Utöver kvartavslag, vilka inte med säkerhet kunde relateras till stensättningarna, påträffades en del av ett bryne av sandsten i stenpackningen till A337. Kvartsavslag och kärnor förekom i både stenpackningar och i stensamlingar söder om bergspartiet, vilket gör fyndkategorin svårtolkad. De relativt fåtaliga avslagen kan ha hamnat oavsiktligt bland stenmaterialet och det är tveksamt om de ska

Figur 12. Skelettmedgrävningen i A337 mot sydsydväst. Benresterna är markerade med fyndpinnar. Foto: Patrik Gustafsson 1997, Sörmlands museum.

betraktas som avsiktligt deponerade. Fynden som helhet behandlas utförligare nedan (se *Fyndmaterial*).

Osteologisk analys av Johanna Karlsson

Vid bearbetning av ett preparat tillvarataget vid huvudets förmodade läge i A337 kunde fyra tänder samt käkfragment identifieras. Såväl benfragmenten som tänderna var i mycket dåligt skick. Eftersom tänderna saknade rötter och så kallade cusper var det svårt att bestämma exakt vilka tänder det rör sig om.

Bedömningen har därför utgått från tändernas storlek, form och i viss mån slitytor.

Tand 1. Kindtand i underkäken, förmodligen vänster sida. Eventuellt andra molaren.

Tand 2. Kindtand i överkäken, förmodligen höger sida. Eventuellt andra molaren.

Tand 3. Kindtand i överkäken, förmodligen höger sida. Eventuellt första molaren.

Tand 4. Kindtand i underkäken (två fragment). Eventuellt första molaren.

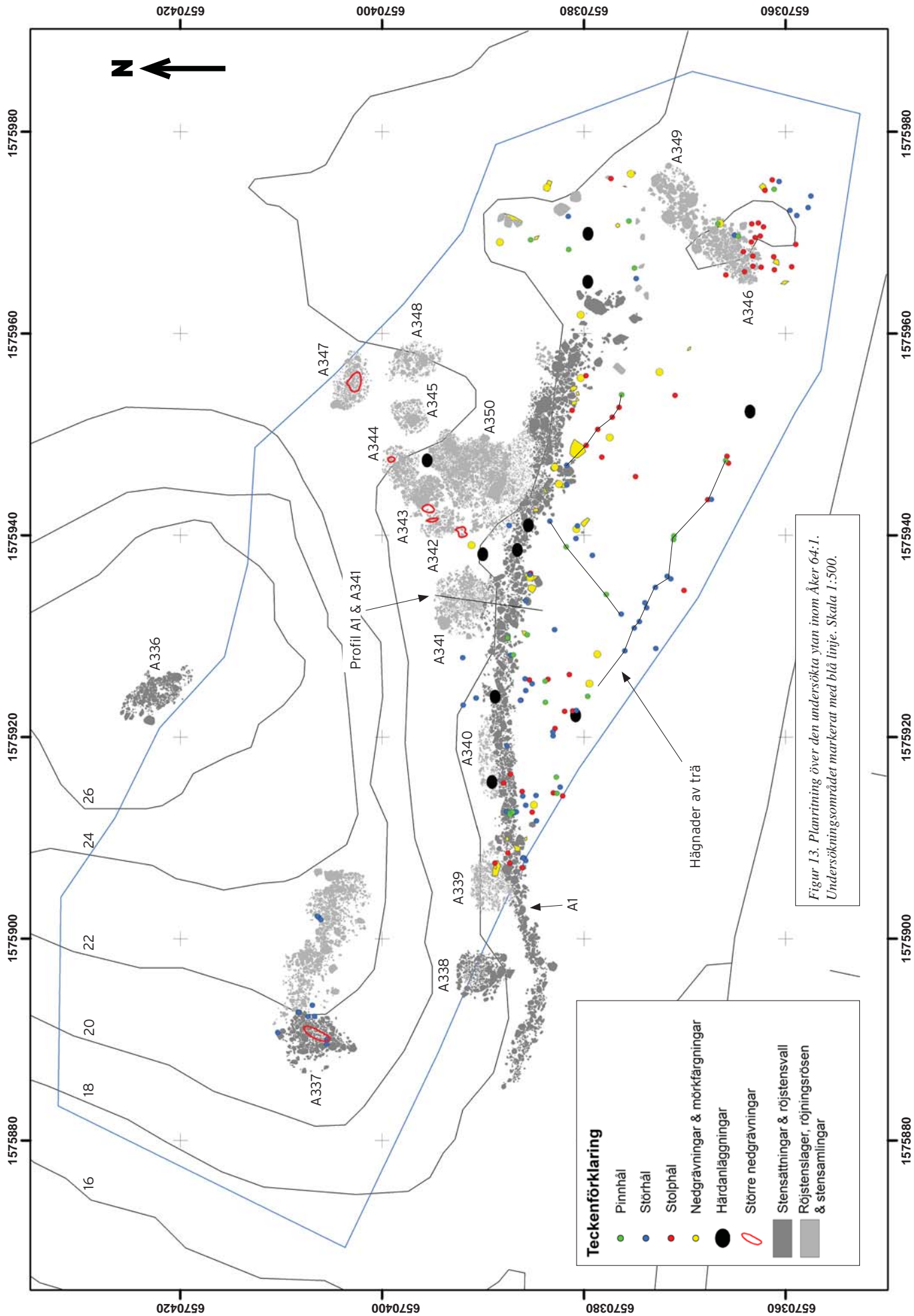
De enstaka tänderna visar att den gravlagda var en vuxen individ. Tänderna var relativt väl slitna, vilket kan tolkas som att individen var gammal. Nednötning av tänder kan emellertid ha flera orsaker, till exempel grovfibrig kost. Slitaget är jämt över tändernas occlusalytor. Ingen av tänderna har synlig karies eller annan tandkada. Tänderna kommer från såväl över- som underkäke samt från både vänster och höger sida av munnen. Dessutom framkom i graven resterna av den gravlagdes två lårben. Eftersom de var så dåligt bevarade har inte en osteologisk okulär analys ansetts kunna ge ytterligare information.

Dateringar

A336 kunde genom ¹⁴C-analys av kol dateras till 757-401 BC, 2σ (bilaga 5). Med ett intervall om 1σ kan dateringen begränsas till 736-407 BC. Kolprovet togs i det lager av spridda kolfragment som framkom cirka 0,2-0,3 meter ned i fyllningen mellan stenarna i den underliggande stenpackningen. Ett försök att ¹⁴C-datera de obrända benresterna från skelettgraven A337 misslyckades tyvärr på grund av benmaterialets bristfälliga bevaringsgrad. Inga ben återstår heller efter den aktuella analysen.

Röjstensvall

Gränsen mellan den flacka ytan och den blockiga slutningen avgränsades av en sammanhängande, cirka 78 meter lång stensträngsliknande konstruktion orienterad i öst-västlig riktning (A1). Stenkonstruktionen, som var cirka 1,0-2,0 meter bred och 0,5-1,0 meter hög, var uppbyggd av skarpkantade och rundade stenar och block, vilka lags tätt, ibland i flera skikt (figur 13-16). I öster var anläggningen svåravgränsad från de sten- och blockrika partierna (A350) som var belägna direkt norr om A1. Här bestod också stenkonstrukti-

Figur 13. Planritning över den undersökta ytan inom Åker 64:1. Undersökningssområdet markerat med blå linje. Skala 1:500.

nen av ett genomgående grövre stenmaterial jämfört med i väster. Efter handrensning och dokumentation av profiler kunde det konstateras att stenkonstruktionen ställvis vilade direkt på undergrunden. På ett flertal ställen iakttocks dock underlagrande tunna skikt av humös lera med inslag av kolpartiklar och bränd lera (figur 14). På ett ställe påträffades ett par keramikfragment inklädd mellan stenarna (F6, bilaga 4 & 7).

I samband med slutavbaningen lyftes stenmaterialet i A1 bort för hand och med hjälp av grävmaskin, varvid ett antal underlagrande anläggningar kunde konstateras, till exempel i form av härdanläggningar (A121, A153 & A136), och en mängd pinn-, stör- och stolphål (figur 13).

Med anledning av de redovisade iakttagelserna drogs slutsatsen att den stensträngsliknande strukturen förmodligen var ett resultat av både geologiska och kulturellt betingade processer. Det förstnämnda underströks av att den låg på gränsen, det vill säga i svallzonen, mellan den glaciala leran och övergången till moränen och den blockrika rasbranten mot berget. Det sistnämnda bekräftades av att vissa partier underlagrades av olika anläggningar och skikt av kulturpåverkade lager.

Med utgångspunkt i uppbyggnaden och lokaliseringen tolkades A1 som en röjstensvall (Ericsson & Franzén 2005, s. 130). Inom ett relativt avgränsat, ursprungligen stenrikt område, har ytterligare sten lagts upp, vilket gett upphov till en långsträckt vallformation. Det röjda stenmaterialet härrör troligen från den flacka ytan i söder, vilken till stora delar var fri från stenmaterial. Undersökningen av området söder om A1 visar också att denna hägnats in med trästörar, något som understryker områdets agrara funktion (se *Boplatsanläggningar*).

Röjstenslager & röjningsrösen

Direkt norr om, och mot röjstensvallen, fanns tydliga stenkoncentrationer (A339-A341). Stenansamlingarna syntes före avtorvning i bästa fall som flacka förhöjningar och bestod av enskiktade koncentrationer av kantiga och rundade stenar. Visserligen var moränslänten upp mot berget naturligt stenig överlag, men ansamlingarna skiljde ut sig från den omgivande terrängen genom sitt mer koncentrerade innehåll av sten. Anläggningarna tolkades som röjstenslager, det vill säga yttäckande och enskiktade stenmattor, vars innehåll var från en knytnäves storlek och uppåt (Ericsson & Franzén 2005, s. 130).

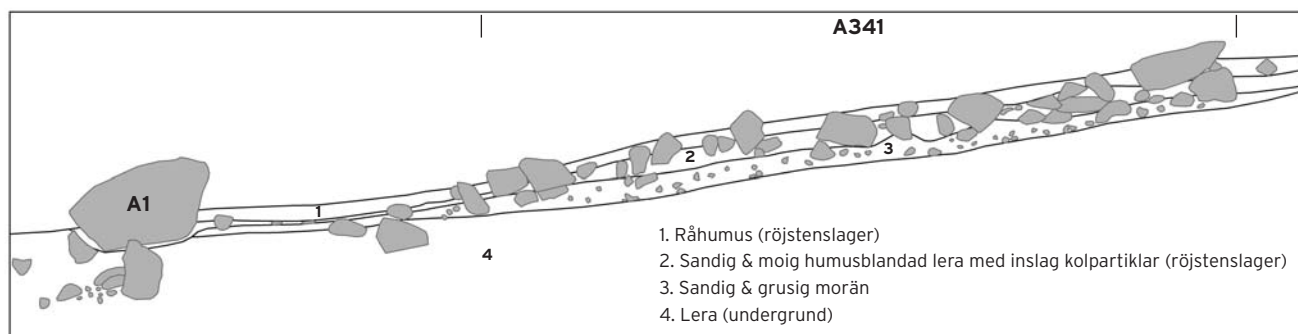
Längre österut, mellan A350 och A1, fanns ytterligare småskaligt stenmaterial. Området utgör eventuellt ytterligare ett röjstenslager, men kunde inte urskiljas från det yttäckande och steniga området runtomkring på ett lika tydligt vis.

Ur stratigrafisk synpunkt är det svårt att avgöra i vilken ordning röjstenslagren respektive röjstensvallen tillkommit. Vid undersökningar i Väderstad har det noterats att röjstenslager tillkommit redan under sen bronsålder-förromersk järnålder genom röjning av odlingsytor (Ericsson & Franzén 2005, s. 58). Eftersom stratigrafin inte lämnat några tydliga besked om i vilken ordning arbetet utförts med de respektive anläggningstyperna (A339-A341 respektive A1) kan man i det här aktuella fallet lika gärna ha slängt över stenar på andra sidan vallen i samband med röjning av ytan söder därom. Att röjstenslagren inom undersökningsområdet förhåller sig till röjstensvallen, eller tvärtom är dock otvetydigt.

Vidare har åtminstone A339 tillkommit efter vendel-vikingatid, eftersom röjstenslagret överlagrar en anläggning (A91), vilken ¹⁴C-daterats till det aktu-

x6570384,11
y1575932,56
z+19,00

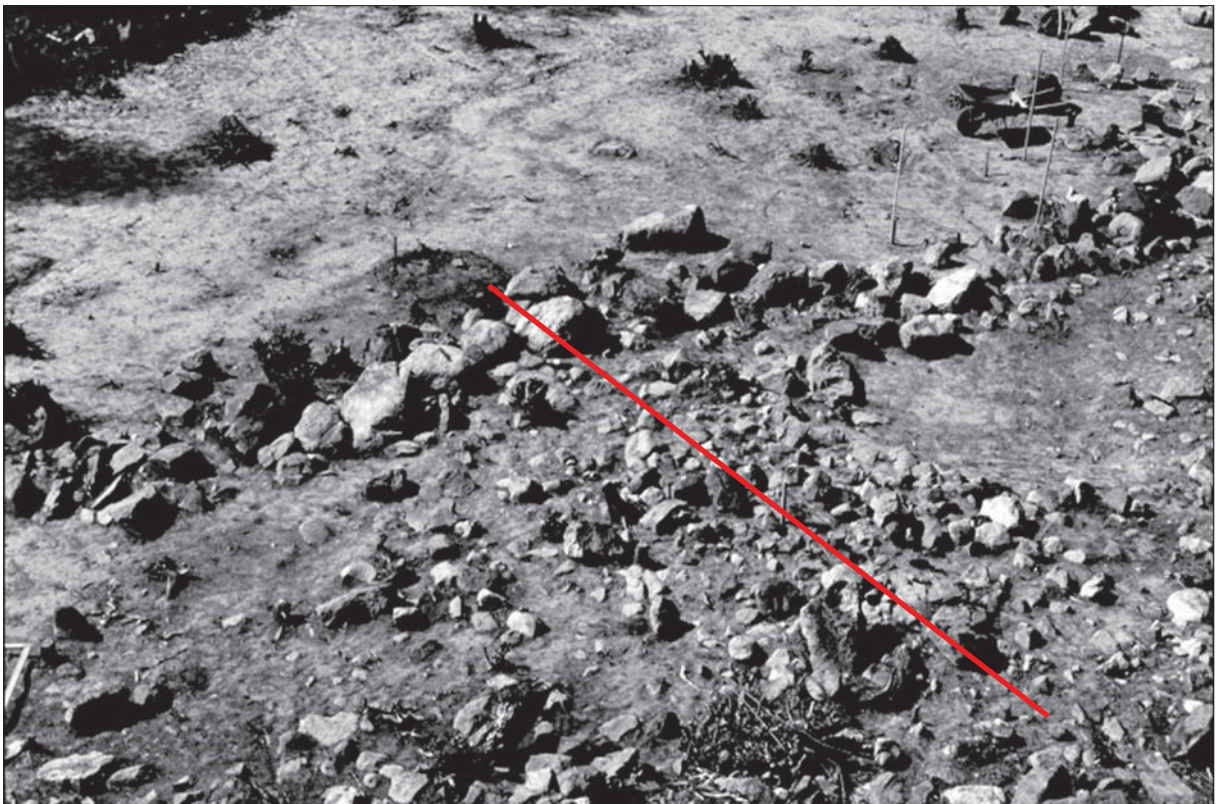
x6570394,7
y1575934,05
z+19,00

Figur 14. Profil mot väster genom röjstensvallen (A1) och ett röjningslager A341. Se även figur 12 & 15. Skala 1:100.

Figur 15. Till vänster, östra delen av röjstensvallen (A1) mot sydost och till höger, västra delen. Foto: Lars Norberg 1997, Sörmlands museum.

Figur 16. Det mellersta partiet av röjstensvallen (A1) mot sydsydväst. I förgrunden, strax hitom A1, syns ett röjstenslager (A341). Profilen som redovisas på figur 13 är ungefärligt utmarkerad. Notera den stenfria ytan bortom röjstensvallen. Foto: Lars Norberg 1997, Sörmlands museum.

ella tidsspännet (se nedan, *Dateringar*). Ytterligare ¹⁴C-analyser pekar därtill på att delar av röstensvallen tillkommit någon gång under eller åtminstone efter romersk järnålder (A121 & A136). Någon främre gräns för uppbyggnaden av A1 har dock inte varit möjlig att fastslå. Röstingssten kan ha lagts upp kontinuerligt under den tid som ytan söder om röstensvallen har brukats.

I undersökningsområdets sydöstra delar fanns en liten naturlig förhöjning med två stenansamlingar innehållande ett företrädesvis grövre stenmaterial (A346 & A349). Förhöjningen kan betraktas som ett impediment i den omgivande flacka terrängen. Stenansamlingarna tolkades som röstingsrösen, vilka tillkommit relativt sent i områdets användningshistorik, det vill säga någon gång under senmedeltid-nyare tid (se *Dateringar*). Karaktären på stenmaterialet, med inslag av större stenar och block, pekar också på en betydligt större arbetsinsats, än den som krävts för de äldre röstenslagren, som i huvudsak bestod av mindre stenar.

Stensamlingar

Norr om röstensvallens (A1) östra delar, fanns en naturlig platåliknande moränförhöjning. Norr om och på platån, fanns ett flertal stensamlingar som delvis var synliga som förhöjningar före avtorvning (A342-A345, A347-A348, A350). Stenmaterialet bestod av i ytan delvis löst liggande, kantiga och rundade stenar med ett marginellt inslag av jordfyllning. I norr anslöt platån mot berget, där den genomgående steniga ytan var svåravgränsad mot det frostvittrade stenmaterial som ansamlats vid bergets fot. Inom moränplatån var marken också naturligt stenig, och förmodligen var A350 till större delen ett resultat av geologiska processer. Det kan dock konstateras att ett flertal stensamlingar uppkommit genom mänsklig påverkan eftersom fyra av dem (A342-A344 & A347) överlagrade nedgrävningar som daterats till bronsålder och förromersk järnålder (A351-A355).

Stensamlingarna låter sig dock inte enkelt tolkas som ett resultat av till exempel röstning. Till skillnad mot röstensvallen och de anslutande röstenslagren, låg stenansamlingarna mellan knappt tio och upp till ett tjugotal meter bort från den stenröjda ytan söder om A1. Det framstår som mindre rationellt att bära upp sten i slänten ett tjugotal meter bort, när det existerat betydligt närmre och mer tillgängliga ytor att dumpa stenmaterial inom. En förklaring till fenomenet kan vara att man i ett inledande skede haft för avsikt att röja betydligt större ytor, men därefter slagit av på ambitionsnivån. Tolkningen är dock osäker eftersom två av stenansamlingarna inte överlagrade några äldre anläggningar. De kunde därmed inte med säkerhet konstateras vara anlagda (A345 & 348).

Sammanfattningsvis har de aktuella anläggningarna betecknats som stensamlingar, vilka i varierande grad

uppkommit genom mänskliga arbetsinsatser. De kan dock inte med säkerhet knytas till stenröstningen i området på samma sätt som i fallet med röstenslagren och vallen. De kan inte heller utifrån vare sig yttre form, ett påträffat fyndmaterial – eller identifierade mänskliga kvarlevor – klassificeras som gravar.

Boplatsanläggningar

De boplatsanläggningar som påträffades vid förundersökningen utgjordes bland annat av ett tiotal nedgrävningar och stolphål samt en härd (FU; A7/SU; A321). Den sistnämnda daterades genom ¹⁴C-analys till sen yngre bronsålder (Norberg 1997:5).

I och med den särskilda undersökningen undersöktes totalt 338 boplatsanläggningar, varav 141 utgick (bilaga 3). Redan här bör det påpekas att begreppet boplatsanläggningar fortsättningsvis används i generell mening åsyftande stolphål, härdar och nedgrävningar etc. Vad gäller områdets funktion kunde dock ingen boplats i traditionell bemärkelse konstateras. Istället härrörde ett flertal boplatsanläggningar från konstruktioner som bland annat kunde knytas till agrara aktiviteter.

Undantaget den smärre koncentration av störhål som påträffades i anslutning till A337 var större andelen boplatsanläggningar belägna inom det flacka och låglänta området söder om bergspartiet. Här återfanns de flesta anläggningarna nedgrävda i glacialleran, medan ett mindre antal fördelade sig till den begynnande moränslänten mot berget.

Majoriteten av anläggningarna utgjordes av störhål, stolphål och pinnhål. Definitionerna har utgått från en bedömningsgrund som brukades vid fältarbetet. Ett pinnhål uppgick till en diameter om maximalt 0,10 meter i diameter, medan störhålen varierade mellan 0,10 och 0,20 meter i diameter. Stolphålen översteg det sistnämnda måttet. Smärre variationer i anläggningarnas utformning gjorde dock att vissa bedömningar avvek från den fastlagda mallen (bilaga 3).

Övriga anläggningar omfattade nedgrävningar, härdar och härdgropar, samt mörkfärgningar och kulturlagerrester. Anläggningarna fördelade sig enligt följande:

Anläggningstyp	Antal
Störhål	66
Stolphål	49
Pinnhål	26
Kulturlagerrest/mörkfärgning	25
Nedgrävningar	21
Härdar	8
Härdgropar	2
Utgår	141
Summa:	338

Störhål, stolphål & pinnhål

Sammanlagt påträffades 66 störhål, 49 stycken stolphål och 26 pinnhål. Uppdelningen i olika kategorier gav dock ingen konkret information vad gäller tolkningsbara strukturer. Det bör också poängteras att ¹⁴C-analysen visar att de daterade boplatsanläggningarna omfattar ett stort tidsspänn, vilket i sig betyder att de enskilda anläggningarna inte nödvändigtvis ska relateras till varandra.

På ett övergripande plan visar ändå den övergripande rumsliga strukturen på två särdrag. I stratigrafisk mening överlagrade röjstensvallen (A1), i synnerhet den västra delen, ett flertal stör-, stolp- och pinnhål (A89, A104, A122, A124, A129, A134, A138, A140-A145, A152, A154, A156, A171 & A172). Samma förhållande rådde i den sydöstra delen av undersökningsområdet där ett röjningsröse (A346) delvis överlagrade en koncentration av stolphål etc (A189, A232, A234, A240, A242, A246, A248, & A252). De sistnämnda kan mycket väl ha ingått i någon konstruktion om vilken den aktuella strukturen dock ej lämnar några säkra besked. Det ska också poängteras att störor och liknande i flera fall kan ha slagits ned i stenvallen och röjningsröset efter det att de uppförts (figur 13 & bilaga 6).

Vidare kan ett antal anläggningar tolkas som spår efter hägnader av trä (figur 13 & bilaga 6). Spåren syntes som en rad av företrädesvis pinn- och störhål, orienterade i nordväst-sydöstlig riktning, belägen längs undersökningsområdets södra långsida (figur 13). I den tydligaste linjen ingick A308-A310, A313, A315, A280, A283, A284, A289, A290, A292, A294 & A295. Avslutningen mot nordväst var något oklar då en lucka om cirka 15 meter uppträdde efter A280 i nordvästlig riktning. Därefter fanns ett flertal anläggningar som också kan ha ingått. En något kortare parallell linje med anläggningar noterades drygt 12 meter nordnordost om den föreslagna hägnadslinjen, längs med den södra sidan av A1 (A50, A54, A317-A320). Kanske fanns det också en tvärgående linje, mellan de två förstnämnda linjerna (A103, A176, A286 & A291). Strukturen utgör troligen spår efter en, eller flera, hägnader av trä. I flera fall finns dubblade anläggningar som troligen är ett resultat av omstolpningar och justeringar av hägnaden. Mindre troligt är att det varit fråga om dubblade stolpar/störor till en hankärdsgård eftersom avståndet mellan anläggningar uppgår till 0,4-0,5 meter.

I längdriktning varierade avståndet mellan de tätast placerade störor med mellan 0,8 och 2,4 meter, men sett till hela sträckningen fanns också luckor på 4-5 meter. Förutsatt att samtliga stör-, pinn- och stolphål har bevarats, och vi här har att göra med en mer eller mindre samlad generation anläggningar, utgör strukturen troligen inte spåren av en flätverksgärdsgård. En sådan bör inte överskrida en meter mellan störor för att vara stabil (Myrdal 1999, s. 82ff). En alternativ tolkning kan vara att det rör sig om en enklare trähägnad i form av

ett så kallat slanstaket. Exempel på sådana konstruktion finns från både järnålder och senare, där stolpar och störor placerats med ett stort och ibland ojämnt avstånd från varandra (Eklund 2007, s. 352f).

Utöver det fanns en mängd anläggningar som inte med säkerhet kunde knytas till specifika funktioner eller konstruktioner. Det är dock inte orimligt att många kan ha ingått i olika generationer av gärdsgårdar/staket.

Kulturlagerrester/mörkfärgningar

Kategorierna kulturlagerrester och mörkfärgningar innefattade en mängd spår vilka inte självklart kunde kategoriseras som till exempel nedgrävningar. I anläggningsregistret används enbart begreppet *Kulturlagerrest*. I ett fall rörde det sig till exempel om resterna efter ett nedbränt staket bestående av vinkelställda plankor som omgavs av ett lager med bränd lera, sot och kol (A53).

I övrigt handlade det om större eller mindre, ofta ytliga mörkfärgningar med oregelbunden form och oklar funktion. En gemensam nämnare utgjordes av att fyllningen i samtliga uppvisade spår av kulturpåverkan i form av humusinfiltration, sot, kolfragment och bränd lera. Med tanke på de agrara aktiviteter som pågått i området är det möjligt att det i flera fall rör sig om naturliga svackor i marken som fyllts ut med omrört kulturpåverkat material, alternativt gropar och svackor som uppkommit vid stenröjning av ytorna, så kallade "stenlyft". Därmed förstärks intrycket i någon mån av den röjning som försiggått inom området söder om röjstensvallen (A1).

Nedgrävningar

De 26 nedgrävningarna utgjordes av olika gropar, från några decimeter stora i plan upp till dryga metern. Flerparten hade mer eller mindre tydliga nedgrävningsskanter med rundad eller skålad botten. I fyllningen återfanns ofta kolfragment samt större eller mindre mängder bränd lera. Anläggningarna återfanns relativt jämnt fördelade, företrädesvis i det flacka området söder om A1.

Härdar & härdgropar

Med anläggningskategorin härd åsyftas en grund eldstad innehållande kol och/eller sot samt ett eventuellt inslag av skärvsten. Anläggningen har en flack profil och ett djup som inte överstiger 0,25 meter. Härdgropar är däremot tydligt nedgrävda, med ett djup som överstiger 0,25 meter.

Två härdar (A121 & A153) och en härdgrop (A136) överlagrades av röjstensvallen (A1), medan en härd (A155) överlagrades av ett röjstenslager (A340). Den sistnämnda härden avvek gentemot övriga härdanläggningar genom sin väl tilltagna storlek på över två meter. Övriga återfanns utspridda i området, både i moränslänten och inom den flacka ytan (A62, A87, A193, A198, A312 & A321).

Fyndmaterial

Fynd påträffades både vid rensning av stenpackningar och undersökning av boplatsanläggningar. En mindre andel påträffades även vid rensning av ytor samt vid undersökning av provrutor. Den största delen framkom söder om bergspartiet i anslutning till anläggningar belägna i moränslänten, samt i det flacka området söder därom. Mycket få föremål var dock daterande. Sammanlagt har 85 stycken fyndposter registrerats (bilaga 4 & 7).

Fyndkategorierna utgjordes av bränd lera, lerklining, kvartsavslag och kärnor av kvarts, ett par brynen, samt ett fåtal keramikskärvor. Utöver de obrända ben som diskuterats ovan, påträffades ett fåtal brända ben samt ett fragment av ett musselskal. Vidare hittades en kniv av järn samt en järnspik och ett mycket litet slaggfragment.

Fyndkategori	Antal poster	Vikt i gram
Bränd lera & lerklining	55	3475
Kvartsavslag & kärnor	14	432
Brynen	2	250
Keramik	3	36
Brända ben	4	8
Obrända ben	3	22
Musselskal	1	2
Järnkniv	1	60
Järnspik	1	8
Slagg	1	1
Summa:	85	4294

Bränd lera & lerklining

Totalt påträffades 3475 gram bränd lera varav lerkliningsbitarna utgjorde 224 gram. Lerklining utgörs av större och mindre stycken, där tydliga pinnavtryck kunnat identifieras.

Bitar av bränd lera och lerklining påträffades framförallt i anslutning till eller i olika anläggningar. Större mängder kunde knytas till fyra olika platser. I anslutning till en nedgrävning (A353) fanns relativt rikligt med bränd lera och lerklining (F57). Även i en kulturlagerrest (A91) och ett stolphål (A92), påträffades koncentrationer av bränd lera. Vidare framkom både bränd lera och lerklining i anslutning till det brända staketet (A53) söder om röstensvallen (A1), men även på ömse sidor om odlingsrösen (A346 & A349), delvis i anslutning till den koncentration av stolphål som identifierades här.

Åtminstone lerklining bör ha ingått i någon form av konstruktioner även om det är oklart vilken funktion dessa haft. Klinad lera har genom förhistorien använts som tätning i till exempel ugnskonstruktioner och som

tätning av husväggar. Inga byggnader har dock kunnat identifieras, varför det troligen rör sig om mindre konstruktioner. Som helhet rör det sig också om relativt små mängder bränd lera och lerklining. Eftersom koncentrationer av bränd lera och lerklining överlagrades, dels ett röstenslager (A339), dels av en stensamling (A343), tillhör de spåren av konstruktioner som föregått olika delar av stenröjningen i området.

Kvartsavslag & kärnor

Kvartsavslag (F5, F26, F33, F48, F61, F62, F74, F76 & F94), varav ett med retuscher (F53), samt slagna kvartskärnor (F34, F40, F72 & F75) påträffades spritt i framförallt stensamlingar, stenpackningar samt i ett par fall i anslutning till röstensvallen. Fynden är dock svårtolkade och kan mycket väl ha hamnat oavsiktligt bland stenmaterialet vid röjning inom området. Sammantaget påträffades 13 kvartsavslag om 104 gram, medan de slagna kvartskärnorna uppgick till 5 föremål om 328 gram.

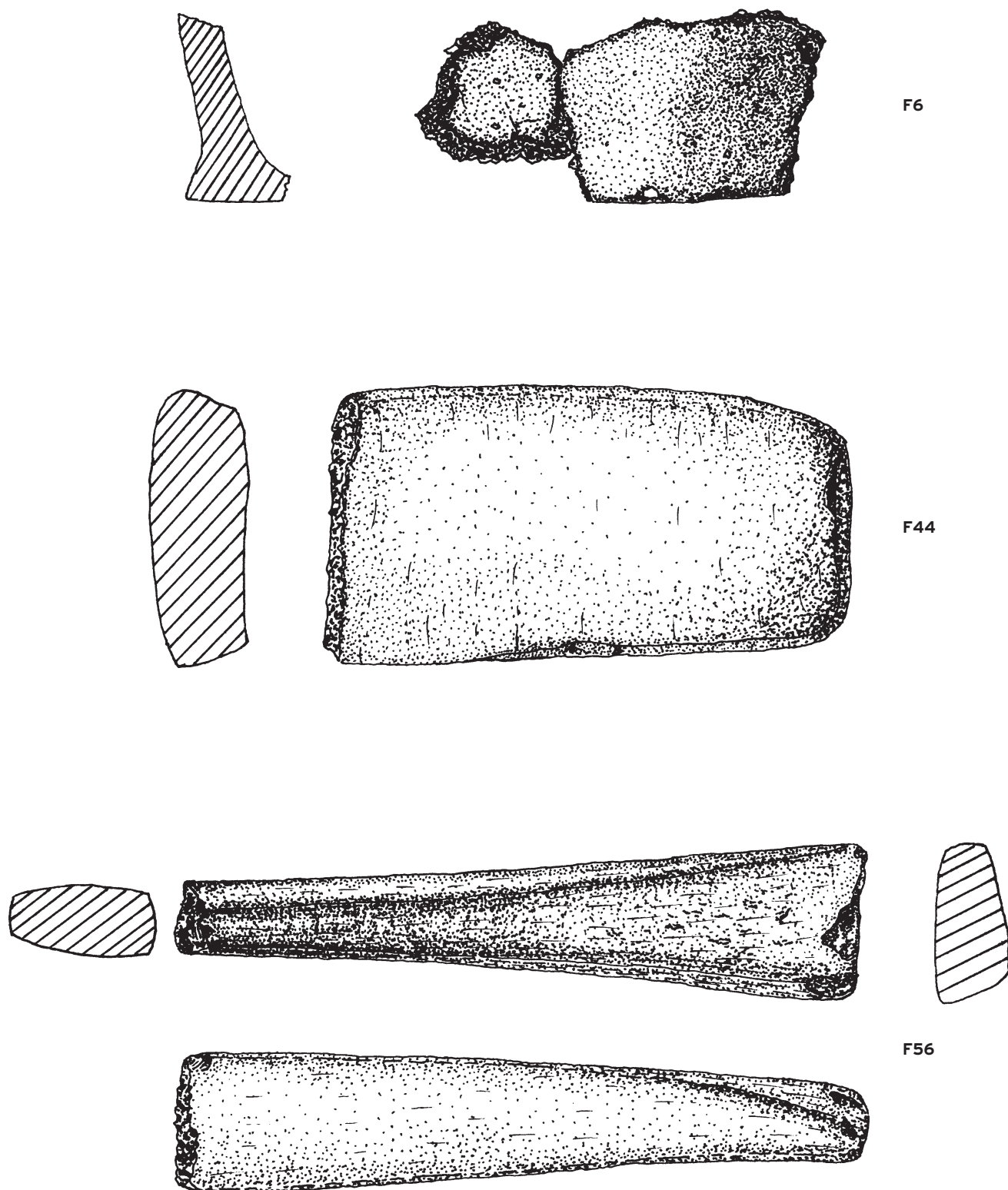
Brynen

Två delar av brynen påträffades, dels ett välanvänt av sandsten (F44) som framkom i stenpackningen till stensättningen A337, dels ett av bergart (F56) som påträffades i stensamlingen A343. Det sistnämnda föremålet påminner till formen om en del av ett så kallat lårbensformat bryne, men är betydligt mindre i storlek. Brynet har ett rektangulärt tvärsnitt med slipytor på alla fyra sidor. Brynet smalnar av mot mitten, där föremålet också gått av. Sandtensbrynet är också avbrutet. Den bevarade delen är rektangulär till formen samt platt med slipytor på samtliga fyra sidor. Bortsett från att brynet troligen använts för att skärpa eggverktyg av metall, visar ett tydligt spår längs ena kortsidan att sandstenen använts till skärpning av ett smalt eller spetsigt verktyg.

Keramik

Vid undersökningen påträffades ett fåtal keramikskärvor och fragment av lergods med relativt tunna väggar. Sammanlagt rör det sig om fyra keramikfynd om 36 gram, varav två har passning (F6). De sistnämnda skärvorna utgör en del av en botten till ett reduktionsbränt kärl magrat med små korn av kvarts och bergart samt inslag av glimmer. Utsidan är struken med en ljusbeige lera, medan kärnan och insidan är helt svart. Skärvorna, som påträffades inkilade mellan stenar i röstensvallen (A1), kan grovt dateras till järnålder.

Därutöver påträffades två keramikfragment tillverkade av två olika typer av leror. Båda framkom vid rensning av ytan söder om röstensvallen (A1). F2 utgörs av en liten bit brunrött gods med små magringskorn av kvarts. Fragmentet ger ett svallat intryck och har förmodligen legat exponerat. F86 är närmast tegelrött till färgen, men är betydligt ”mjukare” än till exempel rödgods. Fragmentet är odekorerat och har små synliga kvartskorn i ytan.

Figur 17. Några av fynden från undersökningen. Överst keramik (F6) av järnålderstyp påträffad i röjstensvallen (A1). Därunder ett bryne av sandsten (F44) från en av stensättningarna (A337). Underst ett bryne av bergart (F56) från en stensamling (A343). Teckning: Patrik Gustafsson 2001, Sörmlands museum. Skala 1:1.

Övrig fynd

I kategorin ingår 11 små fragment om totalt 8 gram brända ben av vilka alla utom ett (F19) påträffades vid undersökning av den naturliga stensamlingen A350. F19 påträffades i Ruta 24. Inget av fragmenten har genomgått osteologisk analys.

I A350 påträffades också ett fragmenterat musselskal, möjligen av arten *Skev hjärtmussla*. Skalet uppvisar radiära rännor på skalets insida långt innanför mantelkanten, något som skiljer arten från *Hjärtmusslan* som har en slätare insida. Skev hjärtmussla förekommer naturligt i Östersjön, i motsats till *Hjärtmusslan* varför fyndet möjligen är en ekofakt från tiden då området stod under vatten.

Därtill påträffades två järnföremål. F1 utgjordes av en järnkniv som hittades vid rensning uppe på bergskränet. Kniven är intakt till blad och tånge och är av "moraknivsmodell". Därtill påträffades en järnspik (F16) samt ett mycket litet fragment av blågrön slagg (F10) i det flacka området söder om bergspartiet.

Dateringar

Sammanlagt har 15 stycken prover genomgått ¹⁴C-analys (bilaga 5). Här diskuteras även förundersökningens datering av härden A7/A321. Proverna utgjordes genomgående av träkol och samlades in från olika anläggningar i syfte att datera skilda konstruktioner och aktiviteter (figur 18).

Med utgångspunkt i ¹⁴C-analysen, samt horisontella och vertikala stratigrafiska iakttagelser, kan ett antal skeden urskiljas i områdets användningshistorik.

Den äldsta daterade anläggningen i området utgörs av en nedgrävning (A353) belägen i moränslänten strax söder om berget. Anläggningens funktion är oklar, men en koncentration av bränd lera och lerklining tyder på någon form av mindre konstruktion. Anläggningen, som överlagrades av en stensamling (A343), daterades till äldre bronsålder (1386-1000 BC 2σ).

Därefter finns fyra dateringar som samlar sig kring bronsålderns slutfas och vidare in i förromersk järnålder. Härden (A7/A321) från förundersökningen daterades till senare delen av bronsålder (940-780 BC 2σ). Den krönliggande stensättningen (A336) daterades till övergången mellan de aktuella perioderna (757-401 BC 2σ), och en härdgrop (A193) kunde dateras till ett snarlikt intervall (756-238 BC 2σ). Utöver det daterades en nedgrävning (A355), som även den överlagrades av en stensamling (A347), till förromersk järnålder (538-203 BC 2σ).

Nästa grupp dateringar samlar sig kring år noll och cirka 400 år framåt, det vill säga från slutet av förromersk järnålder och in i romersk järnålder. En härd (A136), vilken underlagrades röststensvallen (A1), daterades till

övergången mellan de nämnda perioderna (161 BC-121 AD 2σ). Ytterligare en härd (A121), som också den överlagrades av röststensvallen, daterades till romersk järnålder (67-333 AD 2σ). Härden antyder därmed ett tidigaste skede för tillkomsten av A1, eller åtminstone för delar av den. Under romersk järnålder har även aktiviteter pågått i det flacka området söder och öster om moränslänten. Här daterades en nedgrävning (A185) till samma period (132-392 AD 2σ), medan en härd (A312) fick ett snarlikt resultat (136-419 AD 2σ).

Med utgångspunkt i ¹⁴C-analysen finns därefter inga daterade aktiviteter förrän under vendel-vikingatid. Till det skedet kan ett störhål och ett stolphål knytas (A54 & A92), båda belägna på gränsen mellan glacialeran och moränslänten. Det förstnämnda kan eventuellt kopplas till någon form av trähägnad, medan den sistnämnda anläggningen överlagrades av ett röststenslager (A339), något som ger ett tidigaste datum för just den aktiviteten.

De yngsta dateringarna infaller därefter under historisk tid. Inga aktiviteter har kunnat knytas till skedet sen vikingatid eller tidig medeltid. Däremot kan ett störhål (A331), beläget i stensättningen A337, dateras till övergången mellan högmedeltid och senmedeltid (1288-1417 AD 2σ). En koncentration av liknande störhål med oklar funktion återfanns i och runt graven. Med tanke på datering av A331 bör störrarna ha drivits ned genom stenpackningen, eftersom graven rimligen har tillkommit långt tidigare.

Ett störhål (A66) och ett pinnhål (A176), båda belägna i det flacka området i söder, daterades till övergången mellan medeltid och nyare tid (1318-1664 AD & 1453-1645 2σ). Sett till ett intervall om 1σ är dateringarna snarlika och kan möjligen inskränkas till skedet 1400-1600-tal. A176 kan knytas till en del av den tidigare diskuterade hägnadsstrukturen, medan A66 inte kan relateras hit med säkerhet.

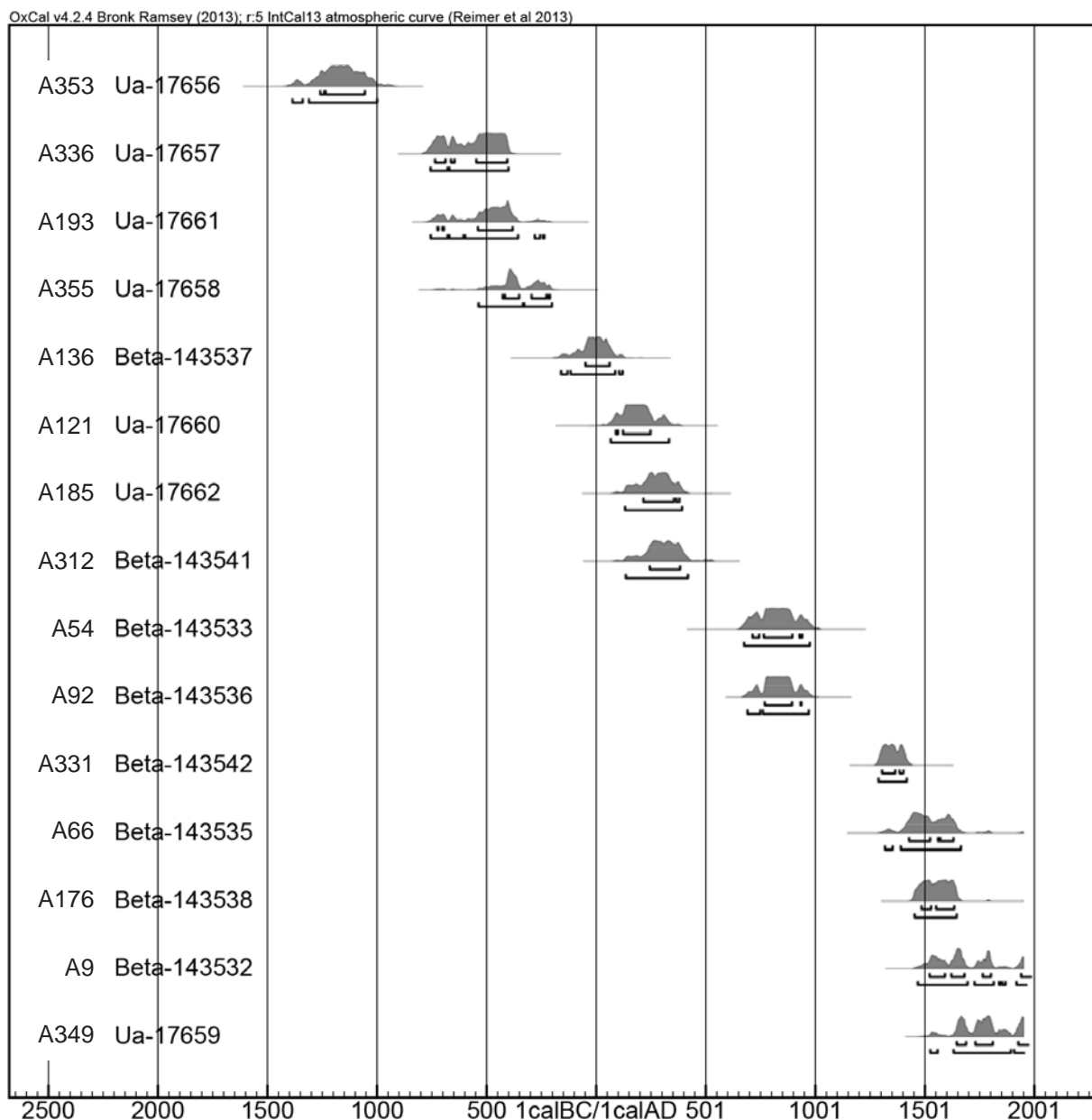
Sist men inte minst finns två mer svårtolkade dateringar som infaller någon gång mellan andra halvan av 1400-talet och modern tid. Dels en nedgrävning (A9), belägen i de östra delarna av undersökningsområdet (1468-1918 AD, 2σ), dels träkol från ett av röjningsrösena (A349), vars datering infaller något senare (1525-1907 AD, 2σ). En inskärpning till ett intervall om 1σ gör inte dateringarna mer användbara och därmed mer begripliga. En tolkning blir dock möjlig om den sista delen av kalibreringskurvan räknas bort, det vill säga den del som omfattar modern tid. I fallet med röjningsröset (A349) betyder det att 16 procent av 2 sigmakalkylen för Ua-17659 utesluts och i fallet med motsvarande kalkyl för Beta-143532, det vill säga nedgrävningen (A9), 8,2 procent. Röjningsröset kan då med 78,5 procents sannolikhet avgränsas till intervallet 1525-1892 AD, medan datering av nedgrävningen med 86,3 procents sannolikhet infaller under avsnittet 1468-1868 AD.

Avslutande diskussion

Då undersökningsresultaten avvek från förundersökningens bedömningar, främst vad det gäller den förmodade mängden gravar, kan inte de frågeställningar som berörde gravmaterialet besvaras på ett tillfredsställande sätt. Vidare uppvisade de tre gravar som faktiskt konstaterades ett mycket magert innehåll vad gäller föremål och mänskliga kvarlevor. Därtill belyser också resultaten att området under lång tid i huvudsak har nyttjats i renodlat agrara syften. Av de skälen måste den avslutande diskussionen ges en annan inriktning jämfört med det ursprungliga syftet.

Med utgångspunkt i en datering finns spår av aktiviteter redan under äldre bronsålder. Det är dock under den senare delen av perioden, med fortsättning in i förromersk järnålder, som karaktären på aktiviteterna blir mer tydliga. Troligen tillkommer de krönliggande stensättningarna under tidsavsnittet, vilket stöds av en datering samt gravarnas exponerade lägen. Utöver det finns inga spår av permanent verksamhet. Däremot finns ett par daterade härdanläggningar och en nedgrävning som vittnar om åtminstone tillfälliga besök i området.

Härdar utan relation till en fast bebyggelse är relativt vanligt förekommande under det aktuella tidsavsnittet.

Figur 18. Resultat av ¹⁴C-analys. Värdena anges med ett intervall om 1σ BC/AD (68,2%) & 2σ BC/AD (95,4%).

tet. I anslutning till gravmiljöer har tolkningar bland annat berört härdarnas roll i rituella sammanhang (Thörn 1996), men även som revir- eller gränsmarkörer för inägomark (Eriksson, 1998, s. 228f). I ett större perspektiv kan härdar utan omkringliggande spår av urskiljbara bebyggelsestrukturer också ses som tecken på en påtaglig rörlighet i landskapet under framförallt förromersk järnålder (Svensson & Gustafsson 2004).

Spridda härdar har även satts i samband med odlingsverksamhet och nykolonisation (Ericsson 2000), något som väl sammanfaller med resultaten från den aktuella undersökningen. Som jämförelse kan en av få undersökta lokaler med agrarhistoriska lämningar från länet lyftas fram. Vid Hugelsta utanför Eskilstuna undersöktes år 1993 fossila åkerytor, röjningsrösen, två mindre byggnader samt ett härdområde och tre stensättningar (Eskilstuna 298:1). Den kronologiska slutsatsen var att stenröjningen av åkrarna och begravningsritualerna tog sin början under yngre bronsålder. Detsamma gällde de äldsta delarna av röjningsrösen med skärvstensfyllning. Odling och kompletterande stenröjning fortsatte sedan under järnåldern med varierad intensitet. Under förromersk järnålder syns en mindre nedgång, medan en mer intensiv fas noterades under romersk järnålder. Under yngre järnålder upphörde därefter brukandet av marken vid Hugelsta, vilket kan sättas i samband ett övergivande av den äldre järnåldersgården och en förflyttning av bebyggelsen (Ericsson 2000).

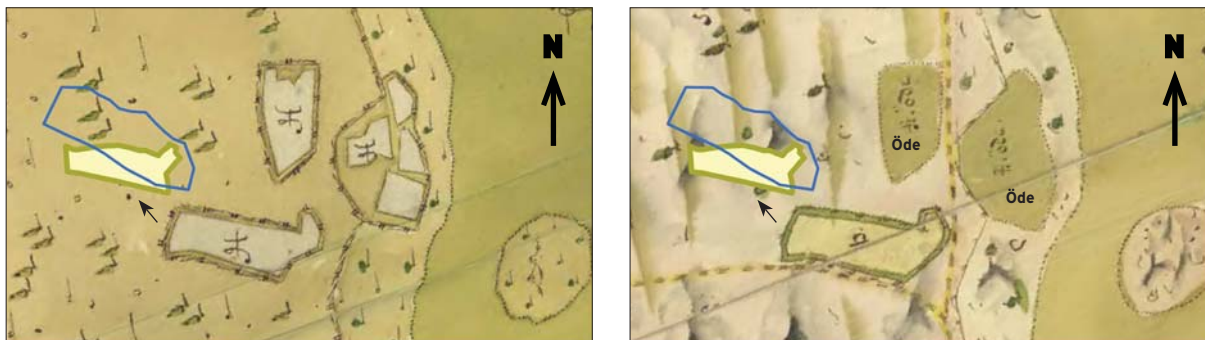
De odlingssystem som nyttjades var ett system med långtidstråda och gödsling med vedaska, vilken relaterades till härdarna inom området. Askan var en resurs som togs till vara genom att nyttjas som näringstillförsel (ibid, s. 33ff). När regelbunden stallning och återkommande gödsling av åkrar infördes, det vill säga under äldre järnålder för regionens del, var det sannolikt endast marken närmast gården som gödsla-

des. Mer avlägset belägna åkermarker lades istället i träda periodvis (Pedersen & Widgren 1998, s. 277ff). Perspektivet antyder att man nyttjade extensiva och intensiva odlingssystem parallellt i den äldre järnålderns agrara system.

Gravarna och de tillfälliga besöken inom Åker 64:1 kanske förebådar den mer intensiva användningen av området som följde. I det perspektivet kan stensättningarna inom Åker 64:1 betraktas som manifestationer av att området togs i anspråk, inte för bosättning, utan för produktion av födoämnen. Runt år noll kom en mer omfattande stenröjning igång, vilken fortgick under romersk järnålder. I kronologisk mening antyds detta genom de härdar som underlagrar röjstensvallen. Röjningen avtog efter romersk järnålder, men några dateringar till vendel-vikingatid visar återigen på aktiviteter, varefter ytterligare röjsten lagts upp.

Med utgångspunkt i ett fåtal dateringar är det oklart om samtliga trähägnadsstrukturer tillhör historisk tid. En indikation finns på att delar av trähägnaden kan dateras till vendel-vikingatid. Klart är dock att flera störhål har ingått i någon form av gärdesgård av trä, möjligen i form av ett så kallat slanstaket som också byggts om och justerats ett flertal gånger. Möjligen är det under hög- och senmedeltid som systemet slår igenom på bred front, vilket kan ses som ett tecken på ett förändrat förhållningssätt till, eller en förändrad inriktning för, den agrara verksamheten. Eventuellt var systemet i bruk även under 1500- och kanske in på 1600-talet.

Det är något oklart när jordbruksverksamheten inom undersökningsområdet helt upphörde. Längre österut finns dock ytterligare några små åkerytor som kan ge en antydning om när odlingen övergavs eller började trappas ned (figur 19). Ytorna, som ligger relativt avskilda

Figur 19. Till vänster rektifierat utdrag ur 1720-års avmätning och till höger kompletteringen från år 1737 (Akt nr C99-84:1 & C99-84:2). På den senare har två av tre odlingsområden lagts öde. I kartbilderna har undersökningsområdet (blå linje) markerats, tillsammans med en bedömning av den odlingsbara ytan (gul polygon). Uppskattningen baseras på det avröjda området söder om röjstensvallen och de topografiska förutsättningarna. Notera likheten mellan den markerade odlingsytan och åkern i de historiska kartorna (pil). Kartbilderna är beskurna. Bearbetning & rektifiering: Lars Norberg, Sörmlands museum.

från de centrala delarna av jordbruksfastigheten Ökna, angavs som öde i det historiska kartmaterialet redan under andra halvan av 1700-talet (Åker 468:1 & Åker 469:1). Mellan de registrerade fossila åkrarna och den yta som var föremål för undersökning finns en något större täppa markerad i kartmaterialet. Odlingsytan var till skillnad mot Åker 468:1 & Åker 469:1 fortfarande i bruk enligt 1737 års karta (Akt nr. C99-84:2).

Trots bristande överensstämmelse mellan undersökningsområdet och täppans belägenhet i det historiska kartmaterialet, rör det sig troligen om samma åker (figur 19). Vad gäller geometrierna finns därtill en påtaglig likhet. Den bristande överensstämmelsen beror förmodligen på att lantmätaren varit mindre noggrann vid karteringen av området. Den odlingsbara yta som markerats med utgångspunkt i undersökningen är förskjutet västerut med ungefär 100-120 meter jämfört med den åker som redovisas i de historiska kartorna. Tolkningen stöds försiktigtvis med dateringen av röjningsröset som antyder att viss jordbruksrelaterad verksamhet fortgick på platsen relativt sent. Däremot är 1700-talets täppa inte utmarkerad på 1641 års avmätning (Akt nr C99-84:c3:92). 1600-talets kartframställning är dock mindre detaljerad, vilket bland annat märks genom att även Åker 468:1 & Åker 469:1 saknar markerade geometrier.

Åkers styckebruk anlade år 1886 Forsa sågverk invid Visnaren och år 1895 öppnades järnvägen mellan Södertälje och Eskilstuna via styckebruket och det aktuella sågverket (www.akershembygd.se). I och med att järnvägen skar genom området försvann spåren av en småskalig jordbruksverksamhet som varit igång med kortare och längre avbrott i nästan två årtusenden (figur 20). Idag finns inte heller många spår av järnvägen kvar på platsen eftersom området helt genomkorsas av den förbifart som började byggas under sommaren 1997.

Referenser

- Andersson, Gunnar. 2002. *En nyupptäckt boplats vid Forsåker*. Södermanland, Åkers socken, Forsåker 2:3, RAÄ 66. Arkeologisk undersökning. RAÄ. *UV Mitt, Rapport 2003:3*. Stockholm.
- Eklund, Susanna. 2007. Att hägna in eller stänga ute. I: *Hus och bebyggelse i Uppland. Delar av förhistoriska sammanhang*. Red. Hans Göthberg. Volym 3. Arkeologi E4 Uppland - studier. Uppsala.
- Eklund, Susanna, Lindkvist, Ann & Wikborg, Jonas. 2010. *Påljunghage. Kremerat, paketerat och respekterat*. Uppsala.

Figur 20. Fotografi från byggnationen av järnvägen mellan Södertälje och Eskilstuna. Fotot, som är från 1890-talet, är troligen taget strax väster om Visnaren mitt för och söder om Åker 64:1. Bilden är något beskuren. Åkers hembygdsförenings arkiv. Fotograf okänd.

rat. Ett gravfält från yngre bronsålder-äldre förromersk järnålder. Helgona 220, Stenbro 1:8, Helgona socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län. Förundersökning & särskild undersökning. SAU rapport 2010:11. Uppsala.

Ericsson, Alf & Runcis, Janis. 1995. *Teoretiska perspektiv på gravundersökningar i Södermanland*. RAÄ. Arkeologiska undersökningar. Skrifter 8. Stockholm.

Ericsson, Alf. 2000. *Forntida jordbruk och begravningsriter i Hugelsta*. E20, Södermanland, Eskilstuna stadsområde, Grönsta 2:20, RAÄ215 & 298. Arkeologisk förundersökning och undersökning. RAÄ. UV Stockholm, Rapport 2000:46. Stockholm.

Ericsson, Alf & Franzén, Gert. 2005. *Väderstadsprojektet. Hägnadsmurar och rydskogar*. Stensträngsområdet söder om Väderstads samhälle, delområde 1, 2, 3, 4 & 6. Agrarhistoriska undersökningar på utmarker till byarna Vallsberg & Väderstad. RAÄ172, 253 & 263, Väderstads socken, Mjölby kommun. Arkeologisk undersökning. RAÄ. UV Öst, Rapport 2005:70. Linköping.

Eriksson, Thomas. 1998. Egen härd är guld värd. Härdar från äldre järnålder i sydvästra Uppland. I: *Suionum Hinc Civitates. Nya undersökningar kring norra Mälardalens äldre järnålder*. OPIA 19. Red. Kent Andersson. Uppsala.

Grön, Camilla. 2005. *Gravar vid Eriksberg*. Södermanland, Åkers socken, Råcksta 2:1, RAÄ 297. Arkeologisk förundersökning & undersökning. RAÄ, UV Mitt, Rapport 2005:7. Stockholm.

Johansson, Åke. 1995. *Åker-Läggesta. Planerad väg*. Åker & Kärnbo socknar, Södermanland. Arkeologisk utredning. RAÄ. UV Stockholm, Rapport 1995:36. Stockholm.

Myrdal, Janken (red). 1999. *Det svenska jordbrukets historia. Jordbruket under feodalismen. 1000-1700*. Stockholm.

Det svenska jordbrukets historia. Jordbrukets första 5000 år. Red. Janken Myrdal. Stockholm.

Norberg, Lars. 1997. *En boplats, ett gravfält och en gravhägnad från bronsålder och förromersk järnålder i Åkers styckebruk*. Åkers socken, Södermanlands län. Arkeologisk förundersökning. *Södermanlands museum, Arkeologiska meddelanden* 1997:5. Nyköping.

Nord, Anders G. & Lagerlöf, Agneta. 2002. *Påverkan på arkeologiskt material i jord. Redovisning av två forskningsprojekt*. RAÄ. Stockholm.

Svensson, Ingeborg & Gustafsson, Patrik. 2004. Permanent bebyggelse och tillfälliga besök. I: *Vetenskapligt*

program, Södermanlands län. Red. Lars Norberg. *Sörmlands museum, Arkeologiska meddelanden* 2004:04. Nyköping.

Thörn, Raimond. 1996. Rituelleldar. Linjära, konkava och konvexa spar efter ritualer inom nord- och centraleuropeiska brons- och järnålderskulturer. I: *Religion från stenålder till medeltid. Artiklar baserade på Religionshistoriska nätverksgruppens konferens på Lövestadbruk den 1-3 december 1995*. RAÄ. Arkeologiska undersökningar. Skrifter nr 19. Red. Kerstin Engdahl et al. Linköping.

Pedersen, Ellen Anne & Widgren, Mats. 1998. Del 2. Järnålder. 500 f. Kr.-1000 e. Kr. I: *Det svenska jordbrukets historia. Jordbrukets första 5000 år*. Red. Janken Myrdal. Stockholm.

Åkers Hembygdsförening, http://www.akershembygd.se/text1_12.html. 2015-03-11

Arkiv

Lantmäteriet, Historiska kartor, Lantmäteristyrelsens arkiv (LMS) (www.lantmateriet.se/)

Akt nr C99-84:c3:92

Akt nr C99-84:1

Akt nr C99-84:2

Administrativa uppgifter

Rapporten ingår i Sörmlands museums rapportserie: Arkeologiska meddelanden 2015:03

Södermanlands museums dnr: 96195

Länsstyrelsens dnr: 220-5510-96

Tid för undersökningen: 970414-970725

Personal: Johanna Cadario, Patrik Gustafsson, Helena Ingmarsdotter, Anna Kjellström, Carl-Magnus Nathanson, Lars Norberg, Mats Petersson.

Belägenhet: Ekonomisk karta över Sverige Ökna 10H4f. Upprättad av Rikets allmänna kartverk. Skala 1:10 000.

x6570403,65 y1575869,40 (SV)

Koordinatsystem: RT90 2,5 gon V

Höjdsystem: RH70

Undersökningsområde: 1546 m².

Dokumentationsmaterial förvaras i Sörmlands museums arkiv. Fynd med nr 1-85 förvaras vid Sörmlands museum i väntan på fyndfördelning.

Bilagor

1. Anläggningsbeskrivningar

A336

OVAL STENSÄTTNING, cirka 3,0 x 7,1 meter stor och 0,5 meter hög

Inga spår av begravning

Belägenhet: x6570422,00 y1575924,60 z+27,18

Anläggningen var belägen i krönläge och syntes före avtorvning som en oval, cirka 3,0 x 6,0 meter stor stensättning. Ett femtiotal stenar och block var synliga i ytan. Anläggningen var beväxt med mossa, torv, enbuskar samt en tall i den sydvästra delen. I öster, väster och i söder begränsades anläggningen av berg i dagen.

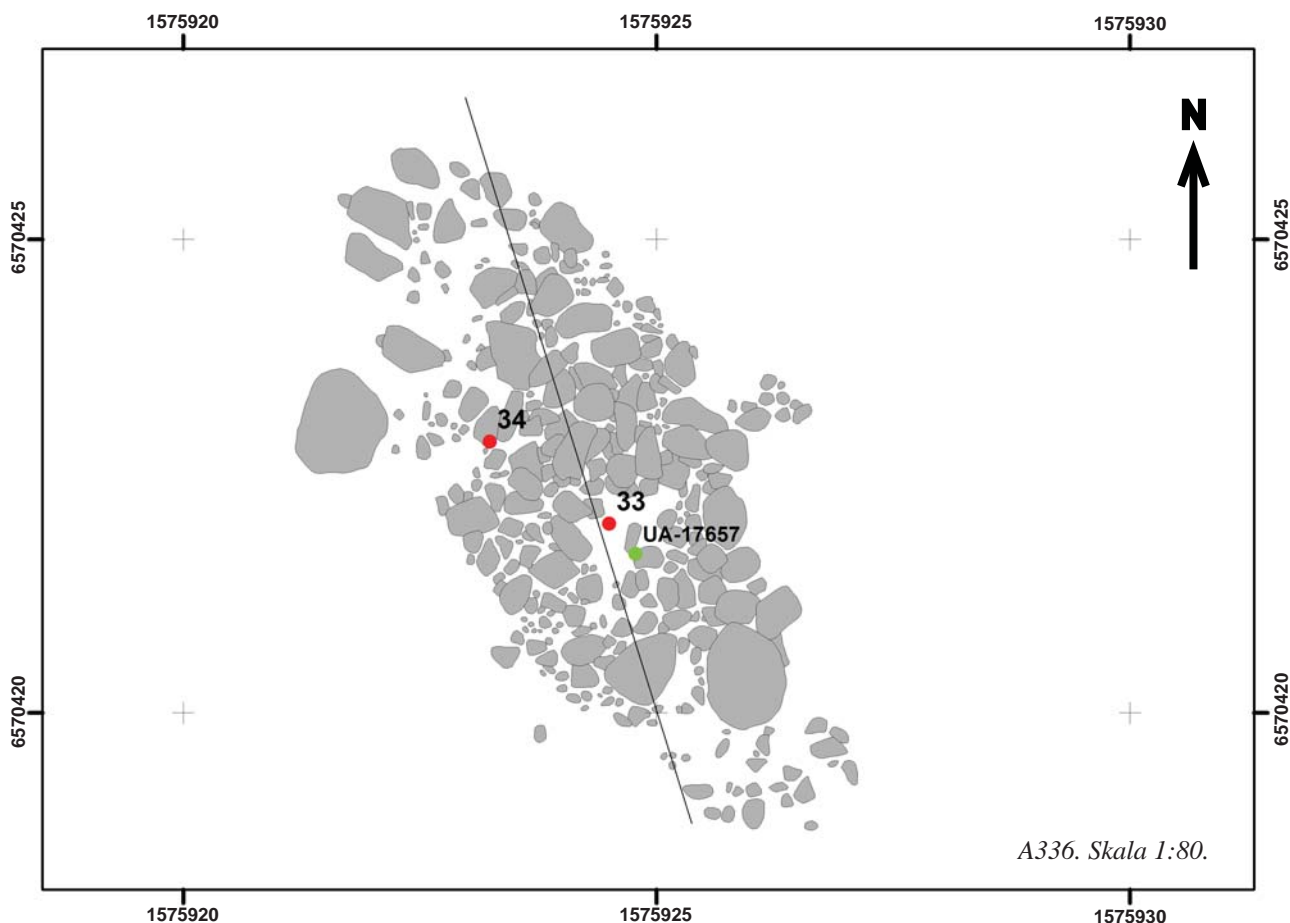
Efter avtorvning och rensning framstod A336 som en oval, cirka 3,0 x 7,1 meter stor tätt lagd stenpackning, vilken bestod av kantiga och rundade stenar. Stenpackningen var något glesare i anläggningens norra delar. Den centrala delen utgjordes av en stenfri yta, vilken innehöll sand. Här framkom två avslag av kvarts respektive kvartsit (F33). I anläggningens södra del fanns två större stenblock. Utöver sten bestod fyllningen av mörk moig mylla med ställvisa förekomster av kolpartiklar. I fyllningen påträffades även två kärnor av kvarts respektive kvartsit (F34). Fynden framkom cirka 0,1-0,3 meter ned i anläggningen.

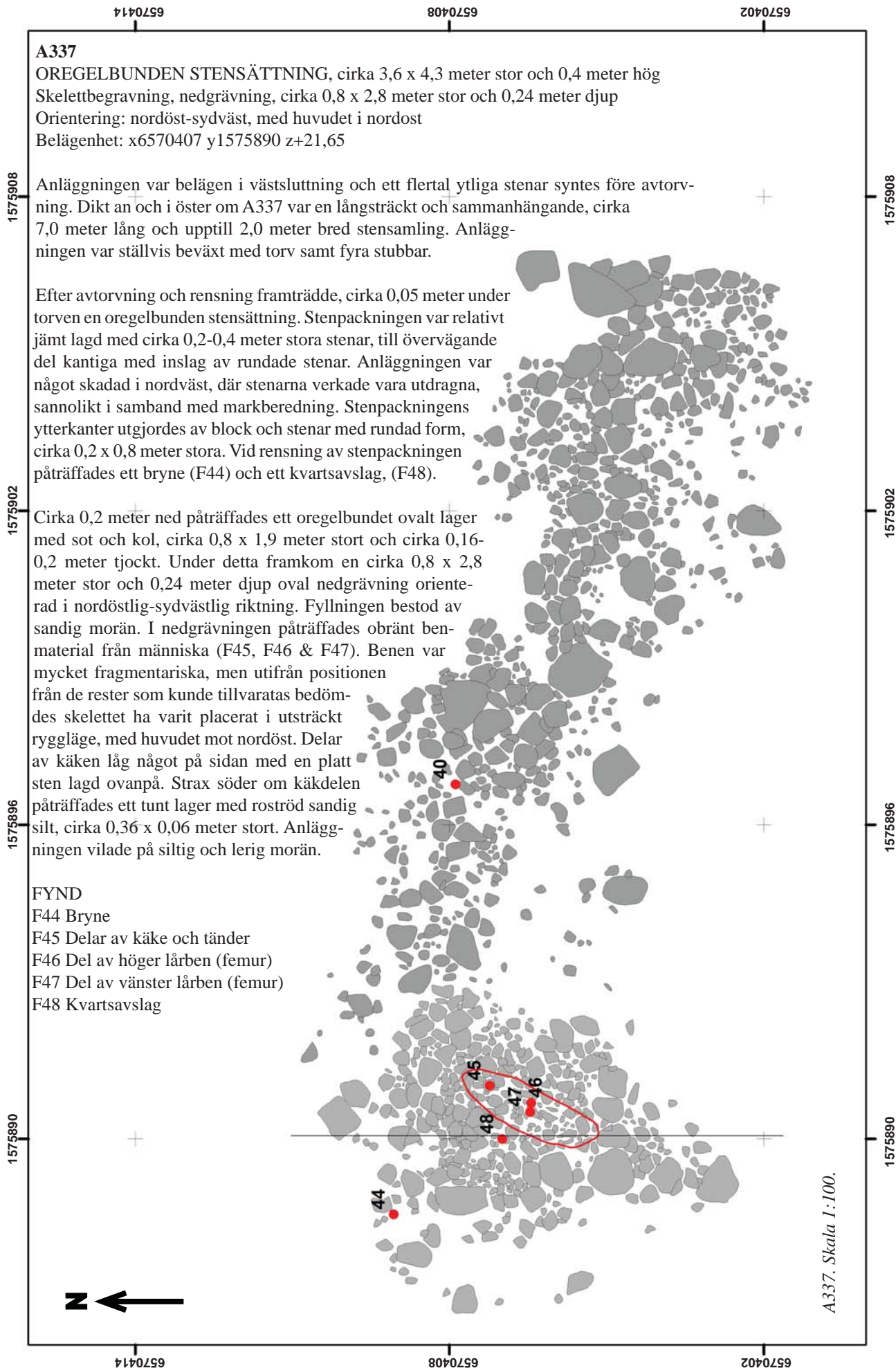
I den östra delen framträdde, på cirka 0,2-0,3 meters djup, en underliggande stenpackning, cirka 2,3 x 3,0 meter stor. Denna var oval till sin form och bestod av cirka 0,1-0,3 meter stora stenar. Fyllningen mellan och under stenarna utgjordes av sandig morän med spridda kolförekomster. Den underliggande stenpackningens begränsning sammanföll i öster med den yttre konstruktionens begränsning. I botten framkom en centralt belägen bergsficka, cirka 0,8 meter djup. Bergsfickans botten innehöll ljus och lerig morän. Vid undersökningen påträffades inga spår av begravning. Anläggningen vilade på berg i dagen.

FYND

F33 Två avslag av kvarts respektive kvartsit

F34 Två kärnor av kvarts

A338

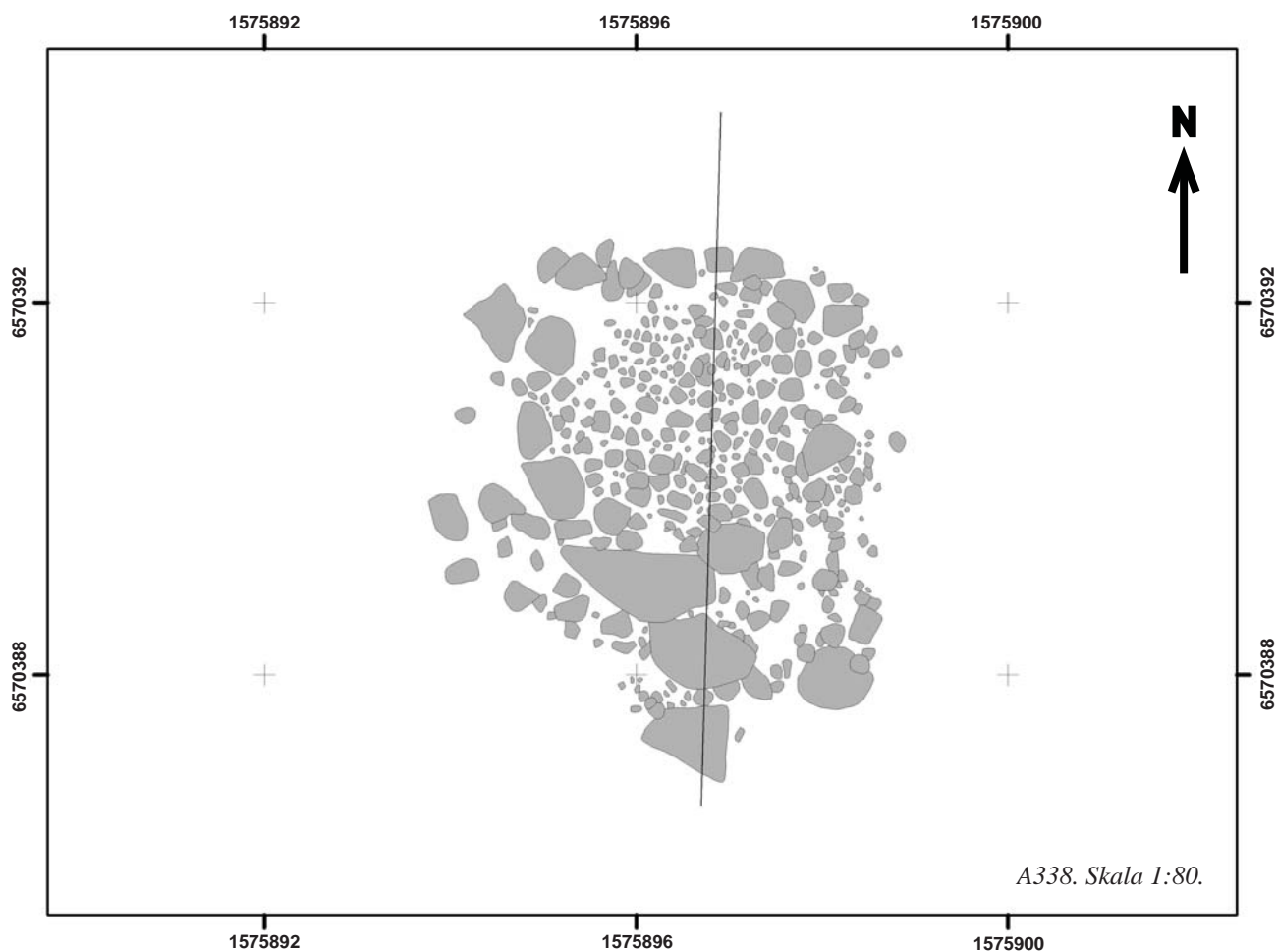
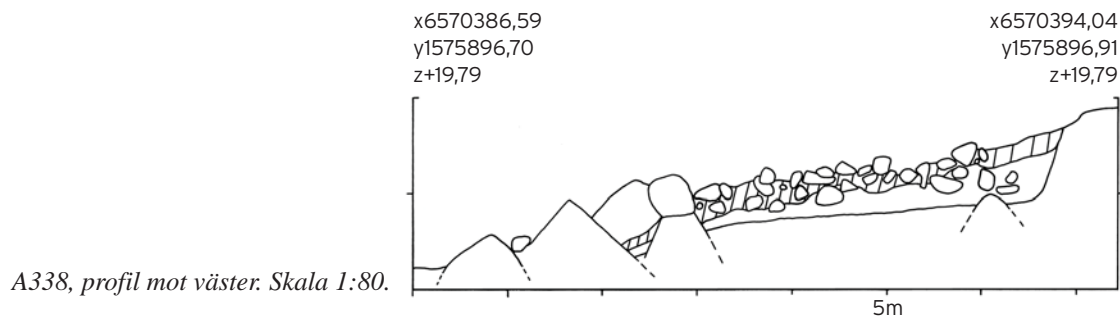
RUNDAD STENSÄTTNING, cirka 5,5 x 6,0 meter stor och 0,2 meter hög

Inga spår av begravning

Belägenhet: x6570390,47 y1575899,58 z+18,02

Anläggningen var belägen i en svag sydsluttning och syntes före avtorvning som en terrassliknande förhöjning med tätt lagda, cirka 0,1 - 0,3 meter stora stenar synliga i markytan. Runtom syntes en till stora delar vällagd kantkedja bestående av 0,3-1,5 meter stora stenar.

Efter avtorvning framkom en rundad stenpackning bestående av cirka 0,1-0,4 meter stora rundade stenar. Kantkedjan bestod av cirka 0,2-2,5 meter stora stenar av vilka de största lagts i de södra delarna. Fyllningen bestod av ett 0,15-0,25 meter tjockt lager mörkbrun moig sand. Därunder vidtog ett ljusgrått lager mjåla och sand med inslag av enstaka småstenar. Vid undersökningen påträffades inga fynd eller spår av begravning. Anläggningen vilade på lerig morän.

A339

RÖJSTENSLAGER, cirka 4,1 x 7,0 meter stort och cirka 0,15 meter högt

Belägenhet: x6570389,29 y1575905,76 z+17,40

Lagret syntes före avtorvning som en förhöjning med enstaka uppstickande gleslagda stenar. Cirka 0,1 meter under torven framträdde en oregelbunden stenansamling belägen i sydsluttning, vilken låg i dikt an mot A1 i söder.

Röjstenslagret bestod av cirka 0,1-0,5 meter stora stenar, både rundade och kantiga. Den norra delen var något tätare, medan den västra och södra delen var påtagligt gles. Fyllningen bestod av mörkbrun sand och humusblandad lera samt ställvisa förekomster av kolpartiklar. Under röjningsstenen framkom en bränd plankbit och ett lager med bränd lera (F91-93, A91), vilket i sin tur överlagrade ett stolphål (A92). Undergrunden utgjordes av moig lera.

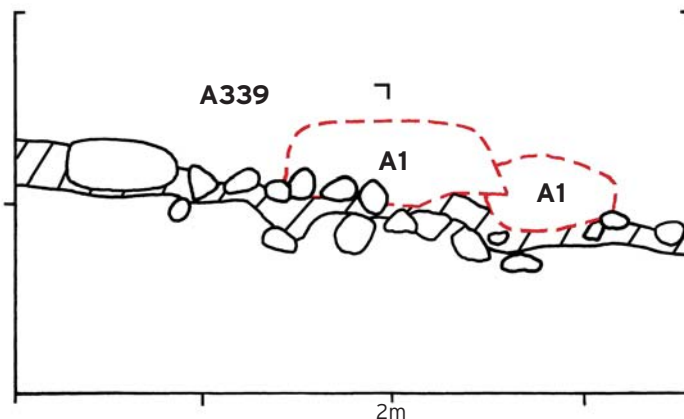
FYND

F91 Bränd lera

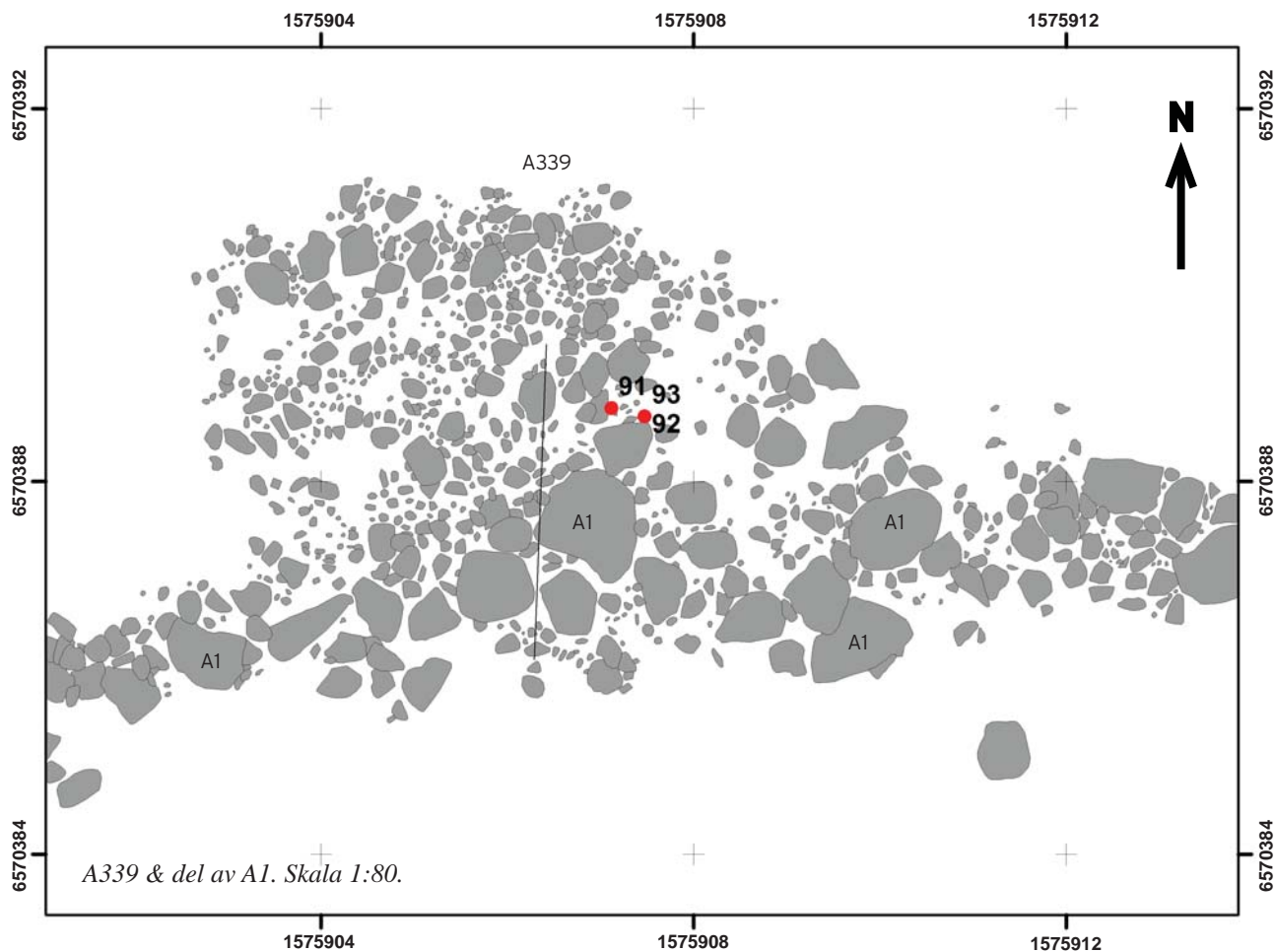
F92 Bränd lera

F93 Bränd lera

x6570389,46
y1575906,41
z+18,17

Del av A339 & A1, profil mot öster. Skala 1:80.

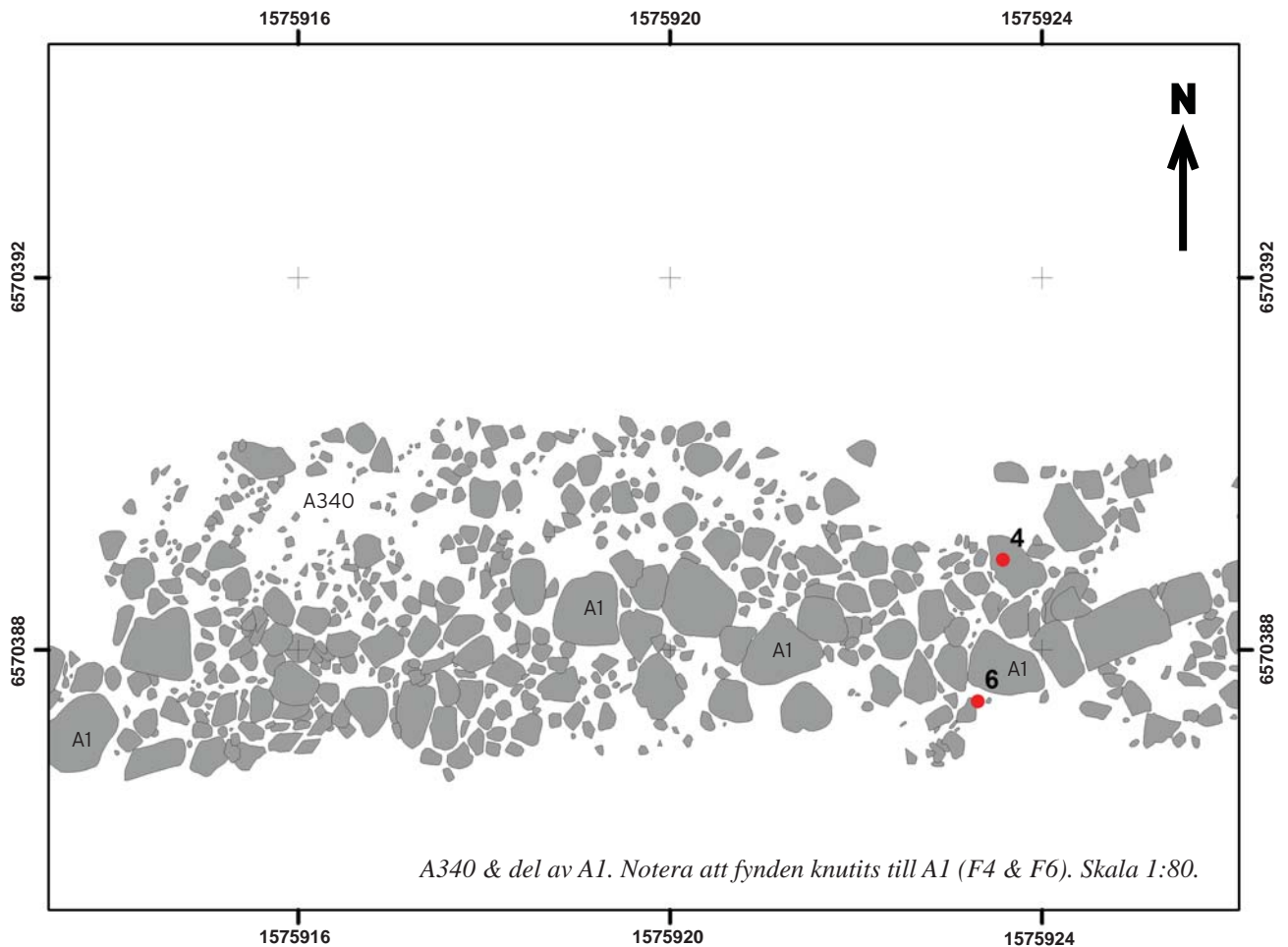
A340

RÖJSTENSLAGER, cirka 2,1 x 8,1 meter stort och 0,1 meter högt.

Belägenhet: x6570389,23 y1575918,37 z+17,39

Lagret syntes ej före avtorvning. Cirka 0,1 meter under torven framträdde en oregelbunden, gles och långsträckt stenansamling belägen i sydsluttning. Röjningsstenen låg dikt an mot A1 i söder.

Röjstenslagret bestod av cirka 0,1-0,4 meter stora stenar, både rundade och kantiga. Fyllningen bestod av mörkbrun sand och humusblandad lera samt ställvisa förekomster av kolpartiklar. I väster respektive öster överlagrade röjningsstenen två härdar (A155, A121). Undergrunden utgjordes av moig lera.

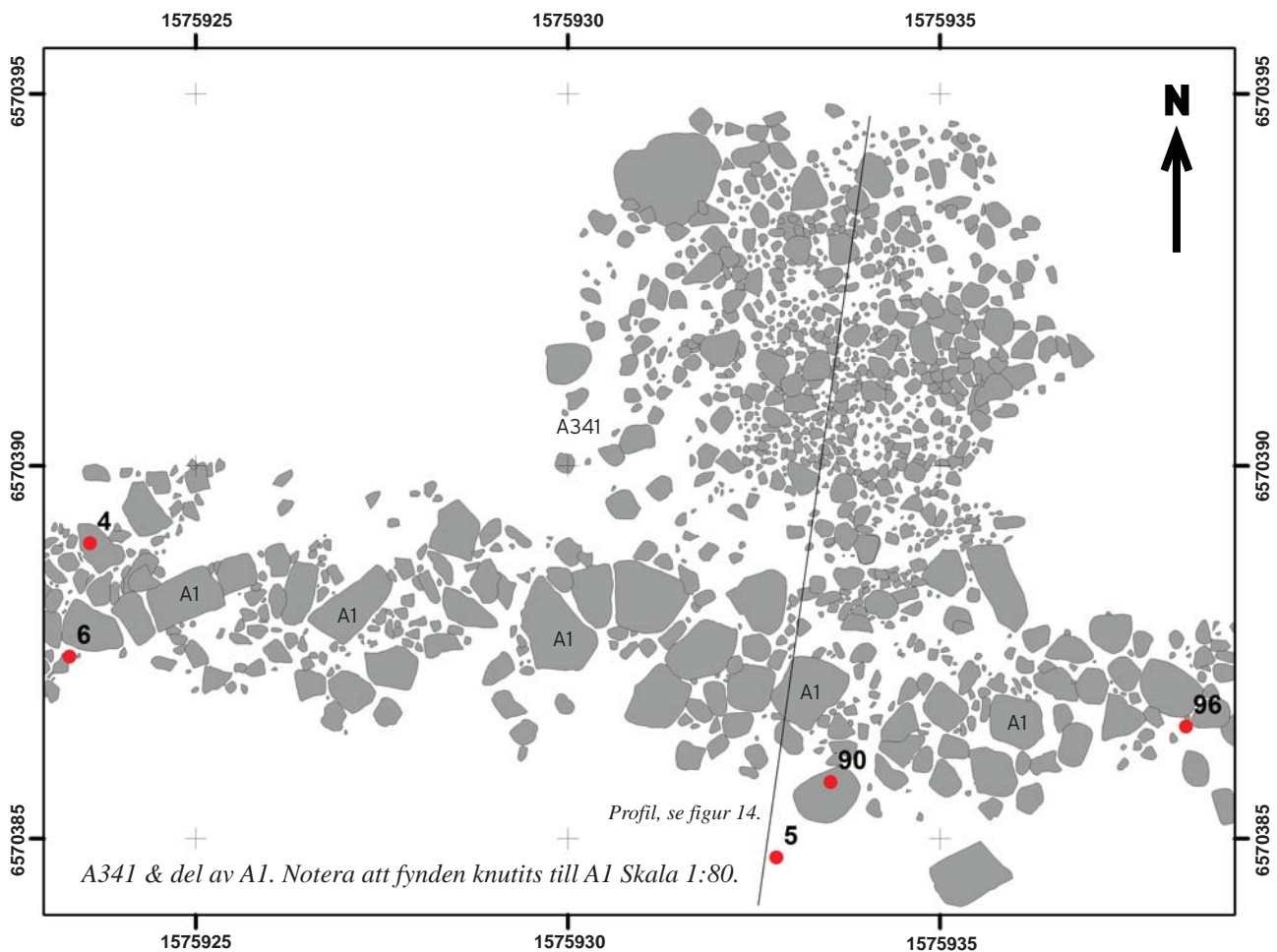
A341

RÖJSTENSLAGER, cirka 2,7 x 4,0 meter stort och 0,2 meter högt.

Belägenhet: x6570391,72 y1575934,06 z+18,65

Lagret syntes före avtorvning som en förhöjning med enstaka uppstickande stenar. Cirka 0,1 meter under torven framträdde en närmast rundad stensamling belägen sydsluttning. Røjningsstenen låg något separerad från A1 i söder.

Røjstenslagret bestod av relativt tätt lagda cirka 0,1-0,6 meter stora stenar, både rundade och kantiga. Stenarna låg tätare mot anläggningens centrum. Fyllningen bestod av mörkbrun sand och humusblandad moig lera samt ställvisa förekomster av kolpartiklar. Undergrunden utgjordes av moig lera.

A342

STENSAMLING, cirka 2,7 x 4,1 meter stor och 0,2 meter hög
Belägenhet: x657093,97 y1575941,46 z+18,65

Stensamlingen syntes före avtorvning som en förhöjning med enstaka uppstickande stenar. Cirka 0,1 meter under torven framträdde en oregelbunden gles stensamling belägen i sydvästsluttning innehållande cirka 0,2-0,6 meter stora stenar, både kantiga och rundade.

Utöver sten utgjordes fyllningen av humusblandad sandig morän. Strax under stensamlingen påträffades ett avslag av kvarts med tydliga retuscher (F53), samt bränd lera (F52, F54)

I den nordöstra delen överlagrade stensamlingen en långsträckt meterstor nedgrävning, vilken innehöll humös sand och kolfragment. (A351) I sydväst och delvis utanför stensamlingens begränsning framkom ytterligare en oregelbunden nedgrävning (A352) med liknande fyllning samt inslag av bränd lera (F55). Undergrunden utgjordes av sandig morän.

FYND

F52 Bränd lera
F53 Kvartsavslag
F54 Bränd lera
F55 Bränd lera

A343

STENSAMLING, cirka 3,4 x 3,7 meter stor och cirka 0,6 meter hög
Belägenhet: x6570395,24 y1575943,11 z+18,83

Stensamlingen syntes före avtorvning som en förhöjning med uppstickande stenar och ett större block. Cirka 0,05-0,1 meter under torven framträdde en oregelbunden stensamling belägen i sydsluttning innehållande cirka 0,2-0,7 meter stora stenar, både kantiga och rundade. Relativt centralt fanns ett cirka 1,6 meter stort block. Flera av stenarna i ytan låg löst.

0,1-0,2 meter ned i stensamlingen vidtog en sandig fyllning samt ett glesare stenmaterial bestående av 0,1-0,25 meter stora stenar. Intill och sydväst om det centralt belägna blocket framkom en oval meterstor nedgrävning som var cirka 0,2 meter djup (A353). Nedgrävningen var sand- och stenfylld samt innehöll relativt rikligt med bränd lera och lerklining (F58, F60). Under mittblocket noterades inslag av spridda kolpartiklar i sanden med ställvisa förekomster av bränd lera (F57, 59). Strax öster om blocket, under stensamlingen påträffades också ett bryne (F56). Undergrunden utgjordes av sandig morän.

FYND

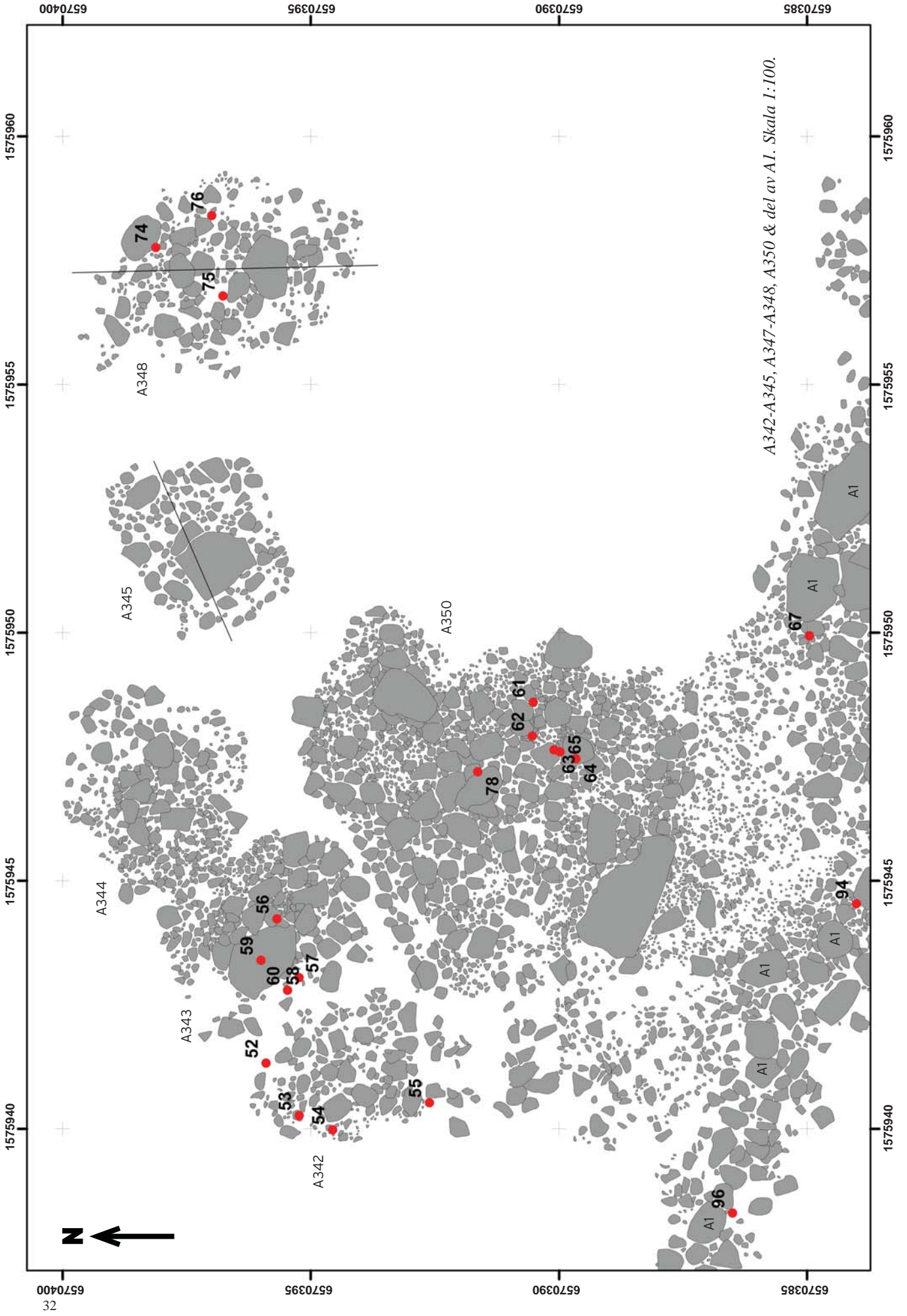
F56 Bryne
F57 Bränd lera
F58 Bränd lera
F59 Lerklining
F60 Lerklining

A344

STENSAMLING, cirka 3,5 x 3,8 meter stor och cirka 0,4 meter hög
Belägenhet: x6570398,56 y1575947,56 z+20,01

Anläggningen syntes före rensning som en delvis övertorvad koncentration av större stenar och block. Cirka 0,05-0,1 meter under torven framträdde en oregelbunden stensamling belägen i sydsluttning innehållande cirka 0,2-0,7 meter stora stenar, både kantiga och rundade. Flera av stenarna i ytan låg löst utan jordfyllning. I nordöst glesnade stenmaterialet något.

0,1-0,2 meter ned i stensamlingen vidtog en sandblandad moig fyllning samt ett glesare stenmaterial bestående av 0,05-0,2 meter stora stenar. Cirka 0,15 meter under stenarna framkom en cirka 0,7 meter stor oval nedgrävning som var cirka 0,16 meter djup (A354). Fyllningen i nedgrävningen bestod av sand blandat med sot och kol. Undergrunden utgjordes av sandig morän.

A345

STENSAMLING, cirka 3,4 x 3,6 meter stor och cirka 0,1 meter hög.
Belägenhet: x6570398,16 y1575952,03 z20,65

Stensamlingen syntes före avtorvning som en förhöjning med enstaka uppstickande stenar koncentrerade kring ett cirka 1,4 meter stort och 1,2 meter högt block. Cirka 0,05-0,1 meter under torven framträdde en gles oregelbunden stensamling belägen på krönet av en mindre moränplåtå. Stenarna, som var både kantiga och rundade, varierade i storlek mellan 0,1-0,8 meter.

Det centralt belägna blocket var spräckt och bar spår av två borrhål. Öster om blocket låg ett flertal stenskrivor, även de med borrhål. Fyllningen mellan och under stenarna utgjordes av humusblandad morän med inslag av sot och kolfragment. Undergrunden utgjordes av sandig och grusig morän.

A346

RÖJNINGSRÖSE, cirka 5,3 x 7,5 meter stor och cirka 0,25 meter hög.
Belägenhet: x6570365,43 y1575968,44 z+17,70

Anläggningen syntes före avtorvning som en välvd förhöjning med ställvisa stenar synliga i markytan.

Cirka 0,1-0,2 meter under torven framträdde en tät långsträckt, närmast oval stensamling belägen på krönet av en mindre höjdrygg i undersökningsområdets sydöstra del. Stenarna, som mestadels var rundade, varierade i storlek mellan 0,3-1,0 meter.

Centralt i anläggningen, under den grövre stenpackningen, vidtog ett mindre stenmaterial bestående av tätt lagda cirka 0,05-0,1 meter stora stenar. Under detta framkom humusblandad sandig och moig lera med rikliga mängder sot och kol samt spridda skörbrända stenar. A346 överlagrade ett flertal anläggningar i form av en nedgrävning samt ett antal stolphål (A184, A189, A232, A234, A240, AA242, A246, A248, A252). Undergrunden utgjordes av sandig och moig lera.

A347

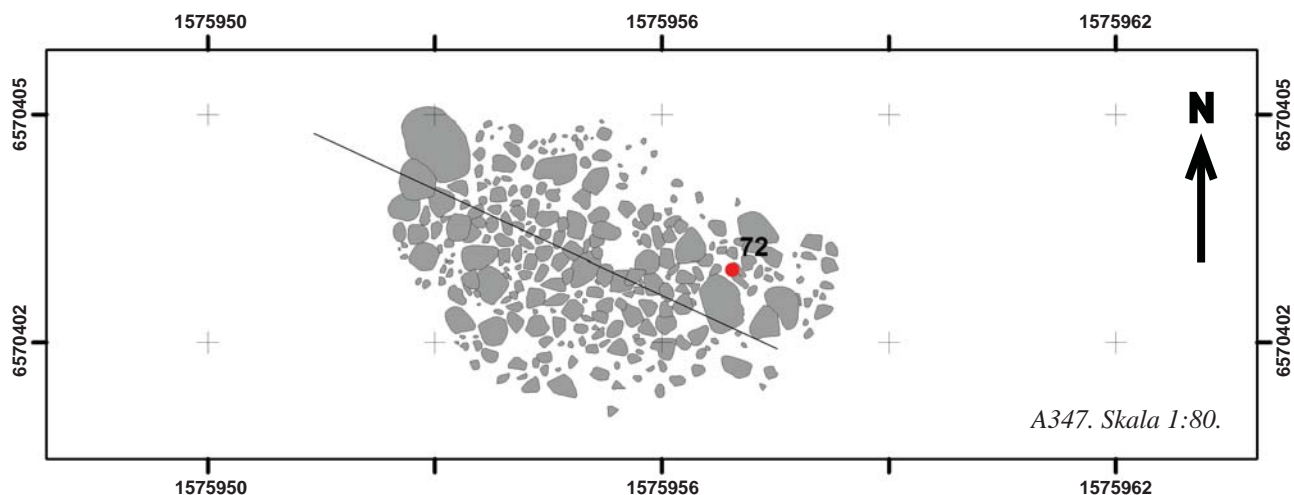
STENSAMLING, cirka 3,0 x 5,0 meter stor och cirka 0,3 meter hög
Belägenhet: x6570402,99 y1575955,42 z+20,14

Anläggningen var ej synlig före avtorvning. Cirka 0,05-0,1 meter under torven framträdde en närmast oval stensamling belägen i en svag östsluttning. Stenarna, som var både kantiga och rundade, varierade i storlek mellan 0,1-0,5 meter.

0,1-0,2 meter ned i stensamlingen vidtog en sand- och siltblandad fyllning samt ett glesare stenmaterial bestående av 0,1-0,2 meter stora stenar. I stenfyllningen påträffades en kärna av kvarts (F72). Under stensamlingen framkom en meterstor sotig nedgrävning med en koncentration av kol och skörbränd sten i botten (A355). Undergrunden utgjordes av sandig och siltig morän.

FYND

F72 Kvartskärna

A348

STENSAMLING, cirka 3,4 x 5,3 meter stor och cirka 0,2 meter hög
Belägenhet: x6570396,68 y1575957,34 z+20,10

Anläggningen var ej synlig före avtorvning. Cirka 0,05-0,1 meter under torven framträdde en närmast oval och gles stensamling belägen på krönet av en moränrygg. Stenarna, som var både kantiga och rundade, varierade i storlek mellan 0,1-0,7 meter.

0,1-0,2 meter ned i stensamlingen vidtog en sand- och siltblandad fyllning samt ett glesare stenmaterial bestående av 0,2-0,4 meter stora stenar. I stenpackningen påträffades två kvartsavslag (F74, F76) samt en kärna av kvarts (F75). Undergrunden utgjordes av sandig och siltig morän.

FYND

F74 Kvartsavslag

F75 Kvarts kärna

F76 Kvartsavslag

A349

RÖJNINGSRÖSE, cirka 4,3 x 6,6 meter stort och cirka 0,6 meter högt.
Belägenhet: x6570370,79 y1575972,45 z+18,23

Anläggningen syntes före avtorvning som en välvd förhöjning med ett flertal meterstora block synliga i markytan. Cirka 0,1-0,2 meter under torven framträdde ett långsträckt glest och något oregelbundet röjningsröse beläget på krönet av en mindre höjdrygg i undersökningsområdets sydöstra del. Stenarna, som mestadels var rundade, varierade i storlek mellan 0,3-1,0 meter.

Under anläggningen framkom ett lager av humusblandad sandig och moig lera innehållande spridda kolfragment samt ställvisa koncentrationer av sot och kol. Undergrunden utgjordes av sandig och moig lera.

A350

STENSAMLING, cirka 7,7 x 11,0 meter stor och cirka 0,2 meter hög
Belägenhet: x6570391,68 y1575946,88 z+20,26

Området syntes före avtorvning som en överlag tät och oregelbunden, ställvis övertorvad stenrik yta med ett flertal meterstora block synliga. I söder, där området tangerade A1, fanns ett 2,5 meter stort block. Stenmaterialet, som i ytan var löst liggande, varierade i övrigt mellan 0,1-0,5 meter i storlek och utgjordes av både skarpkantade och rundade stenar.

Området rensades och undersöktes extensivt för hand och med maskin. Under den steniga ytan, på ett varierande djup om mellan 0,2 och 0,5 meter vidtog, undergrunden, vilken utgjordes av moig sand samt sandig och grusig morän. I söder utgjordes undergrunden av lera. Centralt i området påträffades ett fragment av ett musselskal, möjligen av arten Skev hjärtmussla (F63). Vidare påträffades sammalagt tio brända benfragment (F64-F65, F78) samt två kvartsavslag (F61, F62).

Det stenrika området bedömdes som tillkommet genom geologiska processer, men kan ha fyllts på med röjningssten från framförallt de lägre liggande partierna. Undergrunden utgjordes av sandig och moig lera.

FYND

F61 Kvartsavslag

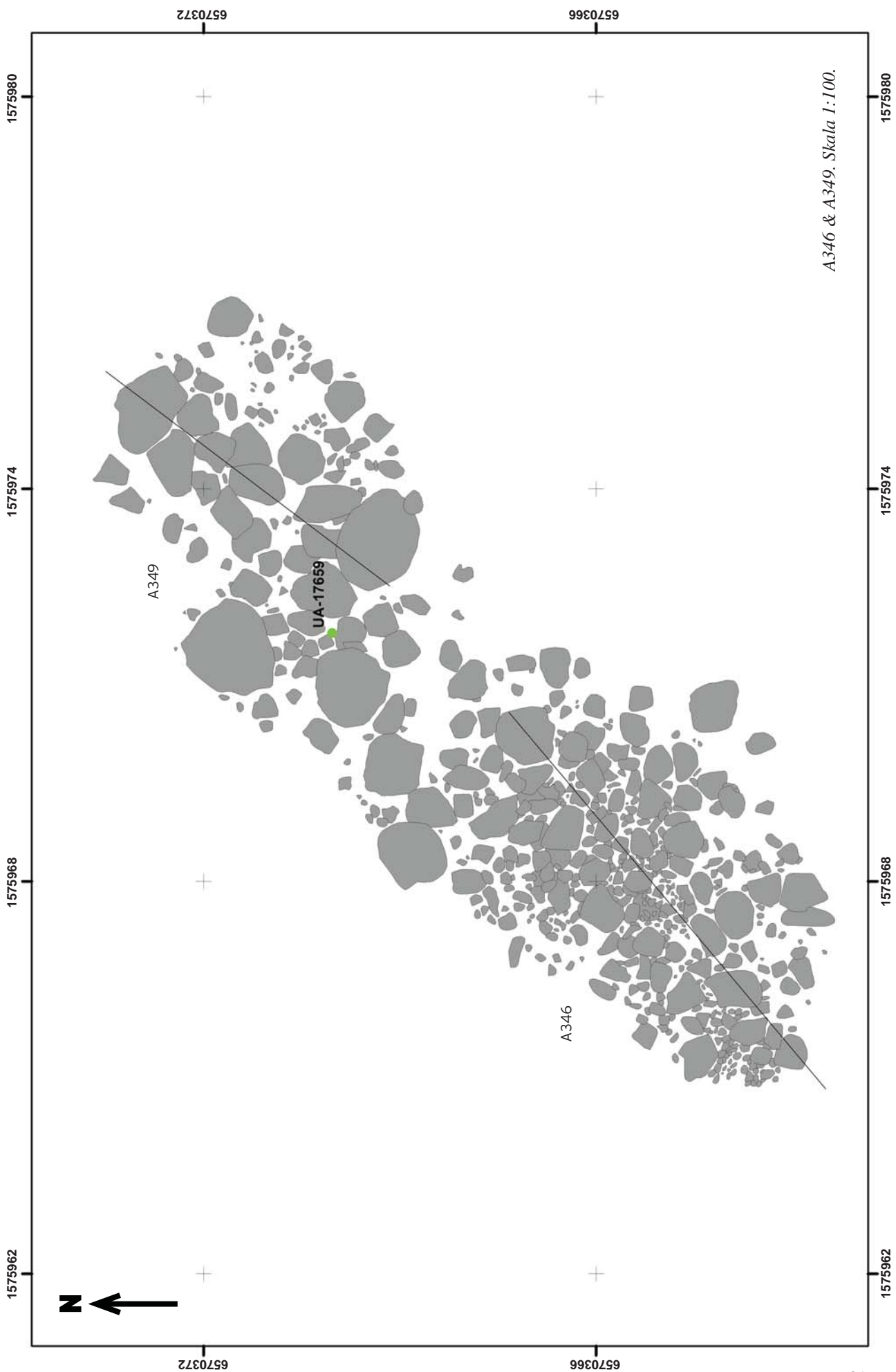
F62 Kvartsavslag

F63 Musselskal

F64 Brända ben

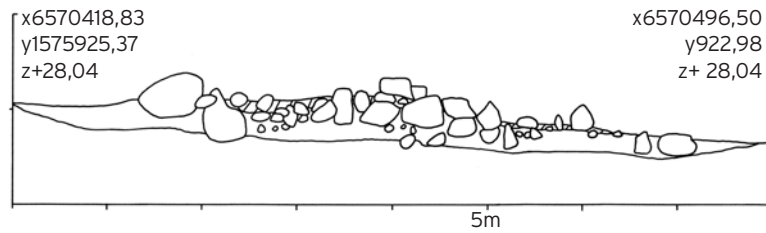
F65 Brända ben

F78 Brända ben

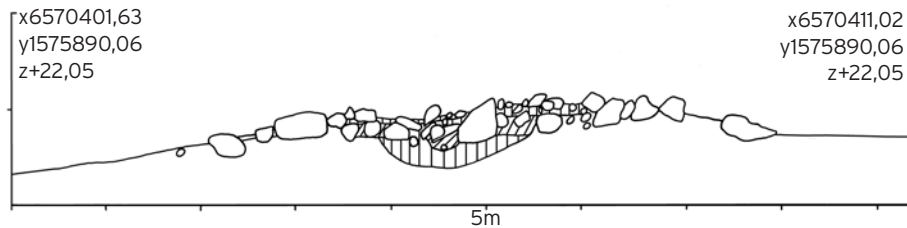

2. Urval av profiler

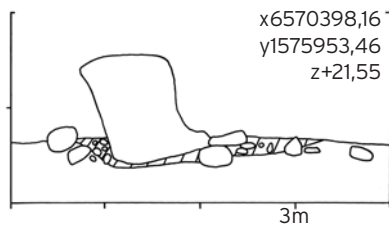
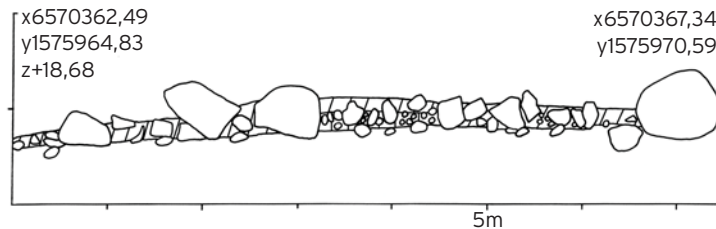
A336, profil mot väster.
Skala 1:80.

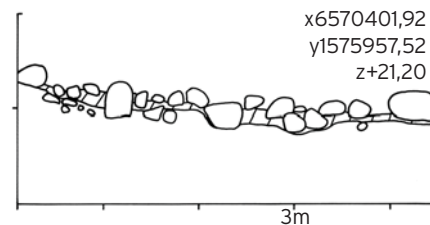
A337, profil mot väster.
Skala 1:80.

A346, profil mot nordväst.
Skala 1:80.

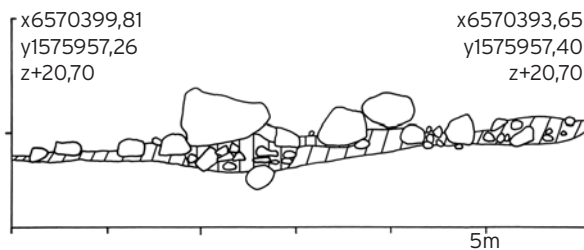

A345, profil mot nordnordost. Skala 1:80.

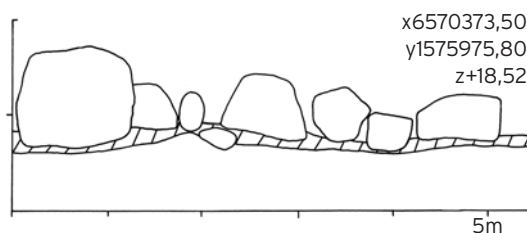

A347, profil mot nordnordväst. Skala 1:80

A347, profil mot öster.
Skala 1:80.

A349, profil mot nordost.
Skala 1:80.

3. Anläggningsregister

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
1	Röjstensvall	78x2,0	0,5-1,0 hög	Se inlägga. Resultat, Röjstensvall.				
2	Nedgrävning	0,62x0,20	0,06	Elliptisk i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun lerjord med frekventa inslag av kol. Nedgrävd i grå lera.		6570388,32	1575969,09	17,81
3	Kulturlagerrest	0,58x0,30	0,09	Elliptisk i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun lerjord med frekventa inslag av kol. Runtom anläggningen var en meterstor yta med spridda bitar av bränd lera. Vilade på i grå lera, vilken infiltrerats med sot, kol och bränd lera.		6570384,70	1575969,50	17,76
4	Utgår							
5	Utgår							
6	Utgår							
7	Pinnhål	0,04x0,04	0,20	Rundat i plan med spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sotig lerjord och enstaka kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570381,51	1575968,34	17,68
8	Utgår							
9	Nedgrävning	1,10x0,64	0,25	Närmast rektangulär i plan med oregelbunden botten. Fyllning av brunröd lera samt rikliga mängder bränd lera och kol. Mot botten påträffades större brända trästycken. Nedgrävd i grågul lerig morän.	1468-1918 AD, 2σ	6570383,66	1575974,52	17,98
10	Utgår							
11	Störhål	0,12x0,12	0,16	Rundat i plan med konisk profil och plan botten. Fyllning av mörkbrun lerjord med inslag av sot och kol. Nedgrävt i grå lera.		6570374,81	1575965,47	17,48
12	Utgår							
13	Utgår							
14	Utgår							
15	Utgår							
16	Utgår							
17	Störhål	0,16x0,16	0,16	Rundat i plan med lodrät profil och skålad botten. Fyllning av mörkgrå lerjord med inslag av sot och kol. Nedgrävt i grå lera.		6570381,55	1575971,65	17,68
18	Nedgrävning	0,35x0,25	0,10	Rundad i plan med skålad botten. Fyllning av mörkgrå lerjord. Nedgrävd i grå lera.		6570380,32	1575961,86	17,68
19	Utgår							
20	Utgår							
21	Utgår							
22	Utgår							
23	Pinnhål	0,05x0,05	0,12	Rundat i plan med lodrät profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lerjord med inslag av kolbitar. Nedgrävt i grå lera.		6570374,99	1575966,51	17,50

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
24	Utgår							
25	Utgår							
26	Utgår							
27	Utgår							
28	Utgår							
29	Utgår							
30	Pinnhål	0,08x0,08	0,09	Rundat i plan med lodrät profil och rundad botten. Fyllning av mörkgrå lerjord. Nedgrävt i grå lera.		6570375,55	1575971,18	17,52
31	Utgår							
32	Kulturlagerrest	0,46x0,25	0,06	Oval i plan med en oregelbunden botten. Fyllning av mörkgrå lera med inslag av sot och kol och bränd lera. Inga övriga fynd påträffades. Vilade på grå lera.		6570376,64	1575970,72	17,52
33	Utgår							
34	Utgår							
35	Utgår							
36	Utgår							
37	Utgår							
38	Utgår							
39	Utgår							
40	Utgår							
41	Utgår							
42	Utgår							
43	Utgår							
44	Utgår							
45	Utgår							
46	Utgår							
47	Kulturlagerrest	0,65x0,28	0,10	Oregelbunden i plan med en skålad botten. Fyllning av mörkbrun lera. Vilade på grå lera.		6570369,57	1575958,50	16,88
48	Stolphål	0,18x0,10	0,26	Ovalt i plan med en konisk profil och spetsig botten botten. Fyllning av mörkbrun lera med rikliga inslag av sot och kol. Nedgrävd i grå lera.		6570370,96	1575953,89	16,83
49	Utgår							
50	Pinnhål	0,06x0,06	0,32	Ovalt i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570376,25	1575953,95	17,05
51	Nedgrävning	0,36x0,28	0,08	Oval i plan med en oregelbunden botten. Fyllning av ljusbrun lera. Nedgrävd i grå lera.		6570377,44	1575949,72	17,05
52	Utgår							

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
53	Kulturlagerrest	2,60x1,60	0,20	Oregelbunden i plan med en oregelbunden botten. Fyllning rödaktig lera med koncentrationer av bränd lera och lerklining. Vidare framkom brända rester av korslagda plankor och störrar centralt och ca 0,10 m ned i lagret. Konstruktionen tolkades som rester efter ett bränt omkullfallet staket. Inga övriga fynd påträffades. Vilade på grå lera.	675-975 AD, 2σ	6570380,62	1575948,52	17,30
54	Störhål	0,10x0,10	0,10	Rundat i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med rikliga inslag av sot och kol. Nedgrävt i grå lera.		6570381,68	1575946,95	17,33
55	Störhål	0,14x0,12	0,20	Ovalt i plan med en lodrät profil och rundad botten. Fyllning av gråsvart lera med inslag av kol. Nedgrävt i grå lera		6570380,79	1575939,70	17,21
56	Nedgrävning	0,42x0,22	0,13	Oval i plan med oregelbunden botten. Fyllning av gråbrun lera med inslag av kol. Nedgrävd i grå lera.		6570380,75	1575940,65	17,22
57	Kulturlagerrest	0,26x0,20	0,06	Oval i plan med skålad botten. Fyllning av gråbrun lera med inslag av enstaka kolpartiklar. Vilade på grå lera.		6570380,13	1575940,26	17,16
58	Kulturlagerrest	0,88x0,43	0,12	Rektangulär i plan med oregelbunden botten. Fyllning av gråsvart sandig lera med inslag av kolbitar. En bränd plankstump påträffades. Vilade på grå lera.		6570379,86	1575941,30	17,27
59	Utgår							
60	Utgår							
61	Stolphål	0,30x0,28	0,20	Rundat i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av stora kolbitar. Nedgrävt i grå lera.		6570378,67	1575928,24	16,97
62	Härd	0,82x0,62	0,12	Rektangulär i plan med skålad botten. Fyllning av gråbrun sandig lera med inslag av skörbränd sten samt kolbitar. Nedgrävd i grå lera		6570380,81	1575922,00	16,86
63	Utgår							
64	Störhål	0,12x0,12	0,18	Rundat i plan med konisk profil och plan botten. Fyllning av mörkbrun lera. Nedgrävt i grå lera.		6570385,13	1575925,31	17,08
65	Pinnhål	0,08x0,08	0,18	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med rikliga inslag av kol. Nedgrävt i grå lera.		6570383,81	1575923,48	16,88
66	Störhål	0,20x0,18	0,22	Rundat i plan med konisk profil och plan botten. Fyllning av mörkbrun lera. Nedgrävt i grå lera.	1318-1664 AD, 2σ	6570382,35	1575915,08	16,69
67	Störhål	0,30x0,22	0,20	Rundat i plan med lodrät profil och plan botten. Fyllning var mörkbrun lera samt rikliga inslag av kol. Nedgrävt i grå lera.		6570384,74	1575914,24	16,86
68	Stolphål	0,32x0,20	0,10	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun lera samt rikliga inslag av kolbitar. Nedgrävt i grå lera.		6570383,03	1575914,49	16,73
69	Störhål	0,18x0,15	0,26	Rundat i plan med lodrät profil och rundad botten. Fyllning av gråbrun lera. Nedgrävt i grå lera.		6570386,07	1575914,17	16,98

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
70	Stolphål	0,20x0,18	0,10	Rundat i plan med rundad botten. Fyllning av gråbrun lera. Nedgrävt i grå lera.		6570386,13	1575914,64	17,03
71	Nedgrävning	0,60x0,42	0,20	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av gråsvart lera med inslag av kolbitar. Nedgrävd i grå lera.		6570384,95	1575913,30	16,83
72	Störhål	0,20x0,18	0,18	Rundat i plan med lodrät profil och rundad botten. Fyllning av gråbrun lera med inslag av kolbitar. Nedgrävt i grå lera.		6570385,77	1575913,28	16,92
73	Utgår							
74	Utgår							
75	Utgår							
76	Utgår							
77	Störhål	0,12x0,12	0,15	Rundat i plan med lodrät profil och skålad botten. Fyllning av gråbrun lera med inslag av enstaka kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570380,64	1575940,96	17,18
78	Kulturlagerrest	0,40x0,20	0,06	Ovalt i plan med oregebunden botten. Fyllning av mörkgrå lera med inslag av enstaka kolpartiklar. Vilade på grå lera.		6570375,94	1575974,60	17,49
79	Nedgrävning	0,94x0,30	0,18	Oregebunden i plan med rundad botten. Fyllning gråbrun lera med inslag av kolbitar och skörbränd sten. Nedgrävd i grå lera.		6570375,35	1575975,86	17,41
80	Utgår							
81	Utgår							
82	Utgår							
83	Stolphål	0,18x0,14	0,20	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av gråbrun lera med inslag av sot och kolbitar. I botten påträffades ett genombränt stycke av stolpen. Nedgrävt i grå lera.		6570377,32	1575975,39	17,53
84	Störhål	0,22x0,12	0,18	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av sot och kolbitar. Nedgrävt i sandig morän.		6570410,32	1575890,74	21,06
85	Pinnhål	0,08x0,06	0,20	Rundad i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av sot. Nedgrävt i grå lera.		6570385,29	1575969,31	17,80
86	Nedgrävning	0,32x0,16	0,10	Oval i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av sot. Nedgrävd i grå lera.		6570372,52	1575956,19	15,10
87	Härd	0,40x0,40	0,15	Rundad i plan med rundad botten. Fyllning av mörkgrå lera med inslag av sot, kolpartiklar och skärvig sten. Nedgrävd i grå lera.		6570379,61	1575964,99	17,66
88	Utgår							
89	Störhål	0,12x0,10	0,20	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkgrå lera med rikliga inslag av sot och kolbitar. Nedgrävt i grå lera.		6570385,76	1575933,53	17,31
90	Utgår							

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
91	Kulturlagerrest	1,60x0,75	0,15	Rektangulär i plan med oregelbunden botten. Fyllning av rödbrun sotig lera med inslag av rikliga mängder bränd lera och enstaka kolpartiklar. Vilade på grå lera.		6570388,70	1575907,47	17,14
92	Stolphål	0,30x0,10	0,08	Oregelbundet i plan med skålad botten. Fyllning av gråsvart sotig lera med rikliga inslag av kol. Centralt i anläggningen påträffades resterna av en bränd stolpe. Nedgrävt i grå lera.	691-970 AD, 2σ	6570388,81	1575907,55	17,01
93	Nedgrävning	0,20x0,20	0,06	Oregelbunden i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolpartiklar. Nedgrävd i grå lera.		6570382,88	1575946,77	17,49
94	Kulturlagerrest	0,40x0,14	0,04	Oregelbunden i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolpartiklar. Vilade på grå lera.		6570383,76	1575944,28	17,30
95	Utgår							
96	Nedgrävning	0,52x 0,50	0,18	Rundat i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570382,48	1575945,11	17,16
97	Kulturlagerrest	0,62x0,42	0,08	Oval i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av kolpartiklar. vilade på grå lera.		6570381,90	1575944,89	17,30
98	Utgår							
99	Störhål	0,10x0,10	0,16	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570381,70	1575945,00	17,34
100	Kulturlagerrest	1,20x0,70	0,12	Oregelbunden i plan med oregelbunden botten. Fyllning av brun sandig lera med rikliga inslag av kolfragment. Vilade på grå lera.		6570385,04	1575935,86	17,44
101	Kulturlagerrest	0,62x0,56	0,06	Oregelbunden i plan med skålad botten i sektion. Fyllning av brun sandig lera med rikliga inslag av kolpartiklar. Vilade på grå lera.		6570385,23	1575934,72	17,41
102	Nedgrävning	0,38x0,14	0,12	Oval i plan med en rundad botten. Fyllning av brun sandig lera. Nedgrävd i grå lera.		6570385,35	1575935,84	17,46
103	Störhål	0,22x0,20	0,34	Rundat i plan med konisk profil och plan botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av enstaka kolstänk. Nedgrävd i grå lera.		6570383,37	1575941,41	17,33
104	Störhål	0,14x0,14	0,14	Rundat i plan med rundad botten. Fyllning av brun sand. Nedgrävd i grå lera.		6570385,36	1575936,13	17,41
105	Kulturlagerrest	0,74x0,50	0,04	Oval i plan med plan botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera. Vilade på grå lera.		6570385,85	1575930,32	17,35
106	Pinnhål	0,10x0,10	0,14	Rundat i plan med lodrät profil och plan botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570385,63	1575930,15	17,32
107	Störhål	0,12x0,12	0,08	Rundat i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun lera med rikliga inslag av kol. Nedgrävt i grå lera.		6570385,76	1575924,63	17,08

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
108	Stolphål	0,24x0,20	0,20	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570385,41	1575925,69	17,14
109	Störhål	0,20x0,18	0,30	Rundat i plan med konisk profil och plan botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av enstaka kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570385,82	1575925,80	17,17
110	Nedgrävning	0,68x0,35	0,12	Oregelbunden i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av skärvig sten och enstaka kolfragment. I botten påträffades recent buteljlas. Nedgrävd i grå lera.		6570380,32	1575955,59	17,47
111	Utgår							
112	Stolphål	0,20x0,18	0,08	Rundat i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera. Nedgrävd i grå lera.		6570379,80	1575955,84	17,47
113	Utgår							
114	Kulturlagerrest	0,50x0,20	0,08	Oregelbunden i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med rikliga inslag av kol. Vilade på grå lera.		6570380,65	1575954,00	17,47
115	Störhål	0,16x0,16	0,08	Rundat i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera. Nedgrävd i grå lera.		6570387,25	1575928,14	17,38
116	Stolphål	0,30x0,26	0,20	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570381,16	1575952,40	17,42
117	Kulturlagerrest	1,40x0,65	0,14	Oregelbunden i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med rikliga inslag av kolfragment. Vilade på grå lera.		6570380,66	1575953,50	17,52
118	Stolphål	0,30x0,28	0,08	Rundat i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med enstaka kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570383,57	1575925,75	17,04
119	Pinnhål	0,05x0,05	0,10	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570387,00	1575928,16	17,35
120	Stolphål	0,30x0,26	0,10	Rundat i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570386,26	1575923,69	17,15
121	Härd	1,0x0,80	0,12	Oregelbunden i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkt brunsvart sandig lera med inslag av sot och kol, samt skärvig och skörbränd sten. Nedgrävd i grå lera.	67-333 AD, 2σ	6570388,80	1575923,86	17,45
122	Störhål	0,20x0,12	0,13	Oregelbundet i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av brun mjällig lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570386,13	1575907,08	16,90
123	Störhål	0,14x0,10	0,16	Ovalt i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun mjällig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570385,92	1575908,03	16,88
124	Stolphål	0,20x0,12	0,12	Ovalt i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av sot och kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570387,54	1575908,55	17,04
125	Kulturlagerrest	1,0x0,78	0,10	Oregelbunden i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kol. Vilade på grå lera.		6570386,77	1575909,36	16,96

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
126	Kulturlagerrest	0,6x0,15	0,12	Oregelbunden i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av enstaka kolbitar. Vilade på grå lera.		6570385,81	1575909,93	16,77
127	Kulturlagerrest	0,50x0,32	0,06	Oregelbunden i plan med skålad botten. Fyllning av siltblandad lera med inslag av sot och enstaka kolpartiklar. Vilade på grå lera.		6570387,64	1575909,99	17,05
128	Utgår							
129	Pinnhål	0,08x0,04	0,10	Ovalt i plan med lodrät profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av sot. Nedgrävt i grå lera.		6570387,24	1575912,52	17,13
130	Störhål	0,14x0,12	0,13	Rundat i plan med en lodrät profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun lera. Nedgrävt i grå lera.		6570384,70	1575911,72	16,78
131	Störhål	0,08x0,06	0,08	Ovalt i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun till mjällig lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570385,77	1575907,79	16,90
132	Störhål	0,12x0,10	0,20	Ovalt i plan med lodrät profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjällig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570386,03	1575908,05	16,90
133	Stolphål	0,20x0,20	0,26	Rundat i plan med lodrät profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun mjällig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570385,12	1575912,59	16,85
134	Stolphål	0,26x0,25	0,08	Oregelbundet i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570387,36	1575907,53	16,91
135	Utgår							
136	Härdgrop	0,65x0,62	0,25	Rundat i plan med en rundad botten. Fyllningen i det övre lagret bestod av gråsvart sandig lera med rikliga inslag av sot och skörbränd sten samt enstaka kolpartiklar. Det undre lagret var svart till färgen och innehöll rikliga mängder kol och sot uppblandat med lera. Nedgrävt i grå lera.	161 BC-121 AD, 2σ	6570386,59	1575938,40	17,40
137	Utgår							
138	Störhål	0,10x0,07	0,06	Ovalt i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570387,68	1575912,62	17,18
139	Utgår							
140	Pinnhål	0,08x0,06	0,15	Ovalt i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av sot. Nedgrävt i grå lera.		6570387,38	1575912,52	17,13
141	Pinnhål	0,08x0,08	0,12	Ovalt i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av sot. Nedgrävt i grå lera.		6570387,32	1575912,35	17,12
142	Pinnhål	0,07x0,06	0,06	Ovalt i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera. Nedgrävt i grå lera.		6570387,06	1575912,60	17,11
143	Störhål	0,11x0,10	0,09	Oregelbundet i plan med en oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570387,04	1575912,51	17,09
144	Störhål	0,08x0,06	0,07	Ovalt i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun mjällig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570386,91	1575912,63	17,09

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
145	Störhål	0,08x0,06	0,18	Oregelbundet i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun mjäljig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570386,70	1575912,61	17,05
146	Utgår							
147	Utgår							
148	Utgår							
149	Störhål	0,14x0,14	0,04	Rundat i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun mjäljig lera med inslag av sot och kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570383,06	1575920,15	16,66
150	Störhål	0,18x0,18	0,05	Oregelbundet i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjäljig lera med inslag av sot och kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570383,07	1575920,53	16,66
151	Stolphål	0,20x0,14	0,10	Oregelbundet i plan med en lodrät profil och plan botten. Fyllning av mörkt gråbrun mjäljig lera med inslag av kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570382,87	1575920,90	16,67
152	Stolphål	0,24x0,20	0,07	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjäljig lera med inslag av sot och kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570387,27	1575916,35	17,03
153	Härd	0,90x0,84	0,14	Oregelbunden i plan med en skålad botten. Fyllning av gråsvart sandig lera med inslag av sot och kolbitar, samt skärvig och skörbränd sten. Nedgrävd i grå lera.		6570385,51	1575940,84	17,29
154	Stolphål	0,22x0,18	0,06	Rundat i plan med en skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570387,94	1575915,47	17,16
155	Härd	2,05x2,05	0,20	Rundat i plan med en skålad botten. Fyllning av gråsvart sandig lera med rikliga inslag av sot samt enstaka kolbitar och skörbränd sten. Nedgrävd i grå lera.		6570389,11	1575915,40	17,32
156	Störhål	0,12x0,10	0,22	Rundat i plan med en konisk profil och plan botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570387,63	1575919,15	17,04
158	Utgår							
159	Störhål	0,08x0,06	0,07	Rundat i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun mjäljig lera med inslag av sot och kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570386,30	1575923,67	17,00
160	Utgår							
161	Utgår							
162	Utgår							
163	Stolphål	0,16x0,10	0,15	Ovalt i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun sandig och mjäljig lera med inslag av sot. Nedgrävt i grå lera.		6570381,92	1575922,58	16,77
164	Störhål	0,12x0,12	0,16	Rundat i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570390,67	1575923,89	17,54
165	Utgår							

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
166	Stolphål	0,22x0,20	0,14	Rundat i plan med en rundad botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolstänk. Nedgrävt i grå lera.		6570381,44	1575926,21	16,88
167	Utgår							
168	Pinnhål	0,05x0,05	0,16	Rundat i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av sot och kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570383,84	1575925,56	16,89
169	Utgår							
170	Kulturlagerrest	0,52x0,20	0,05	Oregelbunden i plan med en skålad botten. Fyllning av gråbrun lera med inslag av sot och enstaka kolpartiklar. Vilade på grå lera.		6570384,76	1575942,59	17,27
171	Pinnhål	0,08x0,06	0,06	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sotig lera och enstaka kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570387,54	1575929,85	17,34
172	Pinnhål	0,06x0,06	0,08	Rundat i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570387,57	1575929,87	17,34
173	Utgår							
174	Stolphål	0,30x0,20	0,14	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjällig lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570385,29	1575936,27	17,28
175	Störhål	0,08x0,06	0,10	Ovalt i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570382,90	1575930,66	17,03
176	Pinnhål	0,08x0,06	0,07	Ovalt i plan med en lodrät profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.	1453-1645 AD, 2σ	6570381,76	1575938,88	17,16
177	Störhål	0,14x0,14	0,25	Rundat i plan med en lodrät profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av kolbitar. Nedgrävt i grå lera.		6570379,16	1575938,04	17,10
178	Kulturlagerrest	0,64x0,42	0,06	Oregelbunden i plan med en skålad botten. Fyllning av mörkbrun av lera med inslag av enstaka kolpartiklar. Vilade på grå lera.		6570380,99	1575954,70	17,39
179	Stolphål	0,20x0,16	0,38	Rundat i plan med en konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera. Nedgrävt i grå lera.		6570374,89	1575945,84	16,85
180	Utgår							
181	Kulturlagerrest	0,90x0,32	0,06	Oval i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av kolfragment. Vilade på grå lera.		6570360,13	1575965,11	17,09
182	Utgår							
183	Utgår							
184	Nedgrävning	0,48x0,42	0,12	Rundad i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun mjällig lera med inslag av sot. Nedgrävd i grå lera		6570366,49	1575970,95	17,51
185	Nedgrävning	0,55x0,35	0,16	Oval i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun mjällig lera med inslag av sot och kolpartiklar. Nedgrävd i grå lera.	132-392 AD, 2σ	6570374,56	1575969,31	17,42
186	Kulturlagerrest	2,0x0,55	0,12	Oregelbunden i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun av lera med inslag av kolpartiklar. Vilade på grå lera.		6570387,03	1575971,36	17,76

Anr Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
187 Stolphål	0,50x0,45	0,22	Rundat i plan med en rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjällig lera med inslag av kol fragment. Nedgrävt i grå lera.		6570359,38	1575966,62	17,20
188 Utgård							
189 Pinnhål	0,08x0,08	0,06	Rundat i plan med lodrät profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjällig lera med inslag av sot. Nedgrävt i grå lera.		6570366,73	1575970,91	17,40
190 Utgård							
191 Utgård							
192 Utgård							
193 Härdgrop	0,70x0,65	0,30	Oregelbundet i plan med oregelbunden botten. Fyllning av svartbrun mjälla med inslag av sand och grus samt rikliga inslag av sot, kol och skörbränd sten. Nedgrävd i sandig och grusig morän.	756-238 BC, 2σ	6570395,52	1575947,28	19,17
194 Utgård							
195 Störhål	0,10x0,10	0,12	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig och mjällig lera med inslag av sot. Nedgrävt i grå lera.		6570391,94	1575923,19	17,52
196 Störhål	0,12x0,10	0,18	Rundat i plan med lodrät profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjällig och sandig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570391,99	1575927,90	17,76
197 Nedgrävning	0,40x0,40	0,16	Rundad i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av sot. Nedgrävd i grå lera.		6570391,11	1575939,04	17,78
198 Härd	1,10x0,80	0,20	Oval i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjälla med rikliga inslag av sot, kol och skörbränd sten. Nedgrävd i grå lera.		6570390,02	1575937,98	17,55
199 Utgård							
200 Utgård							
201 Utgård							
202 Utgård							
203 Störhål	0,18x0,10	0,18	Ovalt i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjälla. Nedgrävt i grå lera.		6570387,41	1575941,00	17,50
204 Utgård							
205 Utgård							
206 Utgård							
207 Störhål	0,14x0,10	0,08	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjälla. Nedgrävt i grå lera.		6570359,56	1575972,25	17,32
208 Utgård							
209 Utgård							
210 Utgård							
211 Utgård							

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
212	Störhål	0,12x0,12	0,02	Rundat i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjåla. Nedgrävt i grå lera.		6570357,77	1575972,51	17,19
213	Utgår							
214	Störhål	0,16x0,16	0,04	Rundat i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjåla. Nedgrävt i grå lera.		6570357,49	1575973,65	17,15
215	Utgår							
216	Utgår							
217	Utgår							
218	Utgår							
219	Utgår							
220	Utgår							
221	Utgår							
222	Utgår							
223	Störhål	0,12x0,10	0,08	Rundat i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjåla med inslag av enstaka kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570358,87	1575971,74	17,27
224	Utgår							
225	Utgår							
226	Utgår							
227	Utgår							
228	Utgår							
229	Utgår							
230	Utgår							
231	Stolphål	0,38x0,24	0,10	Ovalt i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjåla. Nedgrävt i grå lera.		6570358,98	1575968,85	17,09
232	Störhål	0,12x0,10	0,06	Oregelbundet i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjällig och sandig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570365,09	1575969,79	17,45
233	Stolphål	0,38x0,26	0,04	Oregelbundet i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjåla. Nedgrävt i grå lera.		6570361,09	1575966,35	17,13
234	Pinnhål	0,08x0,06	0,04	Rundat i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig och mjällig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570364,70	1575969,67	17,44
235	Stolphål	0,20x0,16	0,05	Ovalt i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig och mjällig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570361,17	1575967,64	17,11
236	Stolphål	0,50x0,40	0,10	Ovalt i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig och mjällig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570363,01	1575969,56	17,29
237	Kulturlagerrest	0,82x0,60	0,10	Oregelbunden i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sandig och mjällig lera med inslag av kolpartiklar. Vila på grå lera.		6570360,94	1575967,08	17,11

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
238	Stolphål	0,20x0,16	0,10	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjåla med inslag av sand och grus. Nedgrävt i sandig och grusig morän.		6570362,50	1575969,69	17,19
239	Stolphål	0,25x0,20	0,06	Ovalt i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun mjåla med inslag av sand och grus. Nedgrävt i sandig och grusig morän.		6570362,18	1575970,61	17,24
240	Stolphål	0,20x0,20	0,06	Rundat i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun mjåla med inslag av sand och grus. Nedgrävt i sandig silt.		6570363,38	1575969,10	17,18
241	Stolphål	0,60x0,50	0,32	Rundat i plan med en rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig och mjällig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570361,31	1575975,28	17,23
242	Stolphål	0,40x0,20	0,15	Ovalt i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjåla. Nedgrävt i sandig silt.		6570363,24	1575967,69	17,26
243	Störhål	0,14x0,08	0,03	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjåla. Nedgrävt i sand med inslag av grus.		6570360,65	1575975,11	17,18
244	Stolphål	0,20x0,18	0,08	Rundat i plan med en rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand. Nedgrävt i sandig och grusig morän.		6570365,92	1575965,83	17,13
245	Pinnhål	0,05x0,05	0,05	Rundat i plan med oregelbunden botten. Fyllning av mörkbrun sand. Nedgrävt i sandig och grusig morän.		6570361,11	1575974,35	17,33
246	Stolphål	0,30x0,18	0,12	Ovalt i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sand. Nedgrävt i sand med inslag av grus.		6570364,07	1575966,15	17,18
247	Kulturlagerrest	1,24x0,60	0,18	Oregelbunden i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av grus och enstaka kolpartiklar.		6570362,16	1575974,51	17,33
248	Stolphål	0,28x0,28	0,04	Vilade på sand med inslag av grus. Rundat i plan med en skålad botten. Fyllning av mörkbrun sand. Nedgrävt i sandig silt.		6570363,23	1575966,70	17,24
249	Stolphål	0,20x0,20	0,18	Oregelbundet i plan med en skålad botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av grus och enstaka kolpartiklar.		6570362,04	1575974,24	17,34
250	Stolphål	0,16x0,12	0,10	Nedgrävt i sand med inslag av grus.		6570362,42	1575966,58	17,10
251	Utgår							
252	Stolphål	0,16x0,12	0,02	Ovalt i plan och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand. Nedgrävt i sand med inslag av grus.		6570364,18	1575968,13	17,30
253	Utgår							
254	Stolphål	0,25x0,15	0,08	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand. Nedgrävt i sand med inslag av grus.		6570363,35	1575970,90	17,28
255	Utgår							

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
256	Stolphål	0,50x0,25	0,10	Ovalt i plan med skålad botten. Fyllning av mörkbrun lerig sand. Nedgrävt i sand med inslag av grus.		6570362,68	1575971,00	17,26
257	Utgår							
258	Stolphål	0,16x0,16	0,24	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av ljusbrun sandig lera. Nedgrävt i grå lera.		6570382,10	1575914,21	16,67
259	Pinnhål	0,05x0,05	0,24	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570382,68	1575914,44	16,70
260	Kulturlagerrest	0,24x0,22	0,04	Oregelbunden i plan med plan botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av sot och kol. Vilade på grå lera.		6570383,07	1575914,54	16,71
261	Pinnhål	0,06x0,06	0,15	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av enstaka kolbitar. Nedgrävt i grå lera.		6570382,73	1575916,05	16,69
262	Utgår							
263	Stolphål	0,18x0,18	0,16	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkgrå sandig silt med inslag av enstaka kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570381,11	1575922,62	16,69
264	Störhål	0,16x0,14	0,14	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av gråsvart sandig lera med inslag av sot och kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570380,74	1575922,67	16,70
265	Pinnhål	0,10x0,08	0,06	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av gråsvart silt med inslag av sot och enstaka kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570379,62	1575924,06	16,75
266	Utgår							
267	Nedgrävning	0,42x0,40	0,24	Rundad i plan med lodrät profil och skålad botten. Fyllning av mörkt grå lera med inslag av kolbitar. Nedgrävd i grå lera.		6570379,45	1575925,32	16,80
268	Utgår							
269	Utgår							
270	Utgår							
271	Utgår							
272	Utgår							
273	Utgår							
274	Utgår							
275	Utgår							
276	Utgår							
277	Utgår							
278	Utgår							
279	Utgår							

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
280	Störhål	0,12x0,10	0,13	Rundat i plan med lodrät profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjåla med rikliga inslag av kol. Nedgrävt i grå lera.		6570375,94	1575928,57	16,86
281	Utgår							
282	Störhål	0,16x0,14	0,32	Rundat i plan med lodrät profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av kol. Nedgrävt i grå lera.		6570372,88	1575928,80	16,95
283	Störhål	0,10x0,08	0,10	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av sot och kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570375,01	1575930,84	16,93
284	Störhål	0,10x0,08	0,10	Rundat i plan med lodrät profil och plan botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjåla. Nedgrävt i grå lera.		6570374,50	1575931,46	16,98
285	Utgår							
286	Störhål	0,16x0,14	0,06	Oregelbundet i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun lera med inslag av sot och kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570376,30	1575932,22	17,02
287	Utgår							
288	Utgår							
289	Störhål	0,10x0,10	0,10	Rundat i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570373,77	1575932,85	17,04
290	Störhål	0,10x0,10	0,12	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570373,94	1575933,33	17,05
291	Pinnhål	0,08x0,08	0,14	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig mjåla med inslag av sot. Nedgrävt i grå lera.		6570377,79	1575934,16	17,04
292	Störhål	0,08x0,08	0,08	Rundat i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjåla med inslag av sot och kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570372,92	1575934,86	16,98
293	Stolphål	0,16x0,16	0,29	Rundat i plan med lodrät profil och plan botten. Fyllning av mörkbrun mjåla med inslag av sot och kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570370,08	1575934,56	17,06
294	Störhål	0,12x0,09	0,06	Rundat i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sandig lera med inslag av kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570371,40	1575935,71	17,08
295	Störhål	0,12x0,09	0,06	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun mjålig lera med inslag av sot och kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570371,75	1575935,97	17,06
296	Utgår							
297	Utgår							
298	Utgår							
299	Utgår							
300	Utgår							
301	Utgår							
302	Utgår							

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
303	Störhål	0,18x0,10	0,06	Ovalt i plan med rundad botten. Fyllning av grå silt med inslag av grus och kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570367,37	1575943,57	16,80
304	Utgår							
305	Utgår							
306	Utgår							
307	Utgår							
308	Stolphål	0,20x0,20	0,14	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig silt med rikliga inslag av grus och kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570365,83	1575947,86	16,51
309	Stolphål	0,30x0,28	0,18	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sandig silt med rikliga inslag av grus och kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570365,67	1575947,17	16,52
310	Pinnhål	0,10x0,08	0,14	Rundat i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun sand med rikliga inslag av grus och kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570365,95	1575947,44	16,51
311	Stolphål	0,20x0,20	0,13	Rundat i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av gråsvart lerblandad silt med inslag av enstaka kolpartiklar. Nedgrävt i grå lera.		6570367,74	1575943,57	16,78
312	Härd	0,62x0,54	0,10	Oregelbunden i plan med skålad botten. Fyllning av gråsvart mjällig lera samt rikliga inslag av sot och kol. Nedgrävd i grå lera.	136-419 AD, 2σ	6570363,52	1575952,12	16,21
313	Pinnhål	0,06x0,03	0,07	Ovalt i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera. Nedgrävt i grå lera.		6570371,12	1575939,59	16,99
314	Utgår							
315	Pinnhål	0,06x0,04	0,09	Ovalt i plan med konisk profil och spetsig botten. Fyllning av mörkbrun lera. Nedgrävt i grå lera.		6570371,06	1575939,96	17,00
316	Utgår							
317	Stolphål	0,24x0,24	0,16	Rundat i plan med lodrät profil och skålad botten. Fyllning av brun lerig sand. Nedgrävt i grå lera.		6570379,78	1575948,94	17,39
318	Stolphål	0,20x0,20	0,09	Rundat i plan med skålad botten. Fyllning av brun lerig sand. Nedgrävt i grå lera.		6570378,64	1575950,53	17,32
319	Störhål	0,15x0,15	0,06	Rundat i plan med skålad botten. Fyllning av brun lerig sand med inslag enstaka kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570377,19	1575951,73	17,20
320	Stolphål	0,08x0,08	0,06	Rundat i plan med spetsig botten. Fyllning av lera med inslag av enstaka kolfragment. Nedgrävt i grå lera.		6570376,52	1575952,70	17,16
321	Härd	1,0x1,0	0,25	Rundad i plan samt med skålad botten. Fyllning av gråsvart sandig lera samt rikligt med skörbränd sten, sot och kol. Nedgrävd i grå lera.	940-780 BC, 2σ	6570379,59	1575969,89	17,84
322	Stolphål	0,18x0,18	0,09	Rundat i plan med skålformad botten. Fyllning av brun lera. Nedgrävt i grå lera.		6570378,22	1575947,78	17,26
323	Utgår							
324	Utgår							

Anr	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
325	Utgår							
326	Störhål	0,08x0,06	0,08	Ovalt i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av sot och kolbitar. Nedgrävt i sandig och grusig morän.		6570406,25	1575902,16	22,83
327	Störhål	0,07x0,05	0,07	Ovalt i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av sot och kolbitar. Nedgrävt i sandig och grusig morän.		6570406,40	1575902,28	22,80
328	Störhål	0,12x0,10	0,08	Ovalt i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av sot och kolbitar. Nedgrävt i sandig och grusig morän.		6570406,05	1575901,92	22,78
329	Störhål	0,12x0,12	0,05	Ovalt i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av sot och kolbitar. Nedgrävt i sand.		6570408,26	1575892,76	21,59
330	Störhål	0,10x0,10	0,07	Ovalt i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av sot och kolbitar. Nedgrävt i sand.		6570406,68	1575892,34	21,50
331	Störhål	0,10x0,10	0,08	Ovalt i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av sot och kolbitar. Nedgrävt i sand.	1288-1417 AD, 2σ	6570407,32	1575892,30	21,50
332	Störhål	0,13x0,10	0,08	Ovalt i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av sot och kolbitar. Nedgrävt i sand.		6570408,24	1575892,76	21,71
333	Störhål	0,10x0,10	0,06	Ovalt i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand med inslag av sot och kolbitar. Nedgrävt i sand.		6570406,88	1575893,44	21,52
334	Störhål	0,12x0,08	0,05	Ovalt i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand. Nedgrävt i sandig och grusig morän.		6570405,50	1575889,58	21,16
335	Störhål	0,08x0,08	0,05	Ovalt i plan med konisk profil och rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand. Nedgrävt i sandig och grusig morän.		6570405,42	1575890,02	21,16
336	Stensättning	3,0x7,1	0,50	Oval, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.	757-401 BC, 2σ	6570422,00	1575924,60	27,18
337	Stensättning	3,6x4,3	0,40	Oregelbunden, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570407,00	1575890,00	21,65
338	Stensättning	5,5x6,0	0,20	Rundad, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570390,47	1575899,58	18,02
339	Röjstenslager			Oregelbundet, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570389,29	1575905,76	17,40
340	Röjstenslager			Oregelbundet, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570389,23	1575918,37	17,39
341	Röjstenslager			Rundat, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570391,72	1575934,06	18,65
342	Stensamling			Oregelbunden, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570393,97	1575941,46	18,65
343	Stensamling			Oregelbunden, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570395,24	1575943,11	18,83
344	Stensamling			Oregelbunden, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570398,56	1575947,56	20,01
345	Stensamling			Oregelbunden, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570398,16	1575952,03	20,65
346	Röjningsröse			Ovalt, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570365,43	1575968,44	17,70
347	Stensamling			Oval, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570402,99	1575955,42	20,14
348	Stensamling			Oval, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570396,68	1575957,34	20,10
349	Röjningsröse			Oregelbundet, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.	1525-1907 AD, 2σ	6570370,79	1575972,45	18,23

Anr Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Datering	X	Y	Z
350 Stensamling			Oregelbundet, se separat anläggningsbeskrivning, bilaga 1.		6570391,68	1575946,88	20,26
351 Nedgrävning	1,10x0,30	0,10	Oval i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand och kolfragment. Nedgrävd i sandig morän.		6570394,98	1575941,49	18,30
352 Nedgrävning	1,20x0,64	0,10	Oregelbunden i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand och kolfragment. Nedgrävd i sandig morän.		6570392,09	1575940,33	18,35
353 Nedgrävning	1,20x0,76	0,20	Oval i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand och kolfragment. Nedgrävd i sandig morän.	1386-1000 BC, 2σ	6570395,40	1575942,65	18,63
354 Nedgrävning	0,70x0,55	0,16	Oval i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand, sot och kolfragment. Nedgrävd i sandig morän.		6570399,08	1575947,52	19,85
355 Nedgrävning	1,96x1,36	0,15	Oregelbunden i plan med rundad botten. Fyllning av mörkbrun sand, kolfragment och skörbränd sten. Nedgrävd i sandig morän.	538-203 BC, 2σ	6570402,69	1575955,15	19,94

4. Fyndregister

Fnr	Sakord	Kontext	Antal	Antal frag	Vikt (g)	Material	Längd (mm)	Bredd (mm)	Tjocklek (mm)	Anmärkning	X	Y	Z
1	Kniv		1		60	Fe	194	19	6	Rensfynd	6570411,961	1575920,569	25,778
2	Kärl		1	1	4	Keramik			8	Rensfynd, reducerad	6570378,973	1575948,504	17,178
3	Bränd lera		2		2					Rensfynd	6570377,679	1575935,385	17,172
4	Bränd lera		1		2					Rensfynd	6570388,969	1575923,581	17,359
5	Avslag		1		2	Kvarts				Rensfynd, proximaldel	6570384,747	1575932,803	17,346
6	Kärl	A1	1	2	26	Keramik			8	Rensfynd, reducerad	6570387,445	1575923,307	17,306
7	Bränd lera		13		6					Rensfynd	6570366,863	1575941,322	16,931
8	Bränd lera	R24	6		2					Rensfynd	6570361,199	1575957,897	16,700
9	Bränd lera		1		2					Rensfynd	6570366,679	1575947,638	16,630
10	Slagg	R24	1		2					Blågrön	6570361,068	1575957,736	16,668
11	Utgår												
12	Bränd lera	R21	1		2						6570370,206	1575939,622	17,057
13	Bränd lera	R21	1		2					Sintrad	6570370,719	1575939,812	17,046
14	Bränd lera	R21	1		2						6570370,920	1575939,696	17,046
15	Bränd lera	R20	1		2						6570373,427	1575931,359	17,083
16	Spik		1		8	Fe	61	5	5	Rensfynd	6570373,268	1575931,525	17,194
17	Bränd lera	R21	4		2						6570370,646	1575939,884	17,066
18	Bränd lera	R20	1		2						6570373,225	1575931,023	17,067
19	Bränt ben	R24	1		2						6570361,617	1575957,951	16,608
20	Bränd lera	R24	1		2						6570361,552	1575957,841	16,619
21	Bränd lera	R21	1		2						6570370,566	1575939,363	17,048
22	Bränd lera	R23	1		2						6570365,554	1575956,897	16,731
23	Bränd lera	R21	1		4						6570370,755	1575939,347	17,057
24	Bränd lera	R23	1		2						6570366,102	1575957,066	16,701
25	Bränd lera	R23	3		2						6570365,691	1575956,981	16,645
26	Avslag		1		12	Kvarts				Rensfynd, frihand	6570413,000	1575928,000	26,530
27	Bränd lera	R8	4		2						6570376,547	1575945,664	17,020
28	Bränd lera	R16	3		2						6570379,500	1575972,600	17,610
29	Bränd lera	R16	1		2						6570379,500	1575972,600	17,500
30	Bränd lera				2						6570373,903	1575971,674	17,450
31	Bränd lera	R8			2						6570376,547	1575945,664	17,020
32	Bränd lera		1		2						6570373,903	1575971,674	17,450
33	Avslag	A336	3		56	Kvarts				Städ, distal, plattform	6570422,000	1575924,500	27,140
34	Kärna	A336	2		24	Kvarts				Bipolär, plattform, städ	6570422,860	1575923,240	25,900

Fnr	Sakord	Kontext	Antal	Antal frag	Vikt (g)	Material	Längd (mm)	Bredd (mm)	Tjocklek (mm)	Anmärkning	X	Y	Z
35	Utgår												
36	Utgår												
37	Utgår												
38	Utgår												
39	Utgår												
40	Kärna		1	92	92	Kvarts				Städ	6570407,880	1575896,780	22,160
41	Utgår												
42	Utgår												
43	Utgår												
44	Bryne	A337	1	160	160	Sandsten	88	47	20	Rektangulär	6570409,060	1575888,560	21,080
45	Obränt ben	A337	1	4	4					Käke, tänder, destruerat (¹⁴ C)	6570407,040	1575890,500	21,200
46	Obränt ben	A337	1	8	8					H Femur, destruerat (¹⁴ C)	6570406,300	1575890,040	21,120
47	Obränt ben	A337	1	10	10					V Femur, destruerat (¹⁴ C)	6570407,380	1575890,200	21,120
48	Avslag	A337	2	4	4	Kvarts				Städ, plattform	6570407,000	1575890,000	21,450
49	Utgår												
50	Utgår												
51	Bränd lera	A9	39	26	26						6570383,660	1575974,510	17,980
52	Bränd lera		2	2	2						6570395,898	1575941,328	18,776
53	Avslag		1	2	2	Kvarts	20	12	3	Retuscherat	6570395,230	1575940,270	18,793
54	Bränd lera		1	2	2						6570394,555	1575939,983	18,627
55	Bränd lera	A352	1	2	2						6570392,603	1575940,530	18,069
56	Bryne	A343	1	90	90	Bergart	117	26	24	Fyrsidig	6570395,679	1575944,234	18,673
57	Bränd lera		3	4	4						6570395,232	1575943,051	18,709
58	Bränd lera	A353			950						6570395,465	1575942,797	18,723
59	Bränd lera		9	4	4						6570396,000	1575943,400	18,600
60	Lerklining	A353	32	114	114						6570395,465	1575942,797	18,723
61	Avslag	A350	1	2	2						6570390,520	1575948,600	18,900
62	Avslag	A350	1	2	2	Kvarts				Frihand	6570390,540	1575947,920	18,800
63	Musselskal	A350	1	2	2					Skev hjärtmussla?	6570390,100	1575947,640	18,680
64	Bränt ben	A350	8	2	2						6570389,660	1575947,460	18,670
65	Bränt ben	A350	1	2	2						6570389,980	1575947,600	18,680
66	Bränd lera	A350	100	62	62						6570383,130	1575947,622	17,467
67	Bränd lera	A350	25	54	54						6570384,953	1575949,941	17,640
68	Bränd lera	A27	80	80	80						6570375,021	1575970,558	17,540
69	Bränd lera	A27	192	192	192						6570375,021	1575970,558	17,540
70	Bränd lera	A27	7	6	6						6570375,020	1575970,550	17,540

5. ¹⁴C-analys

BETA ANALYTIC INC.

DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD

UNIVERSITY BRANCH
4985 S.W. 74 COURT
MIAMI, FLORIDA, USA 33155
PH: 305/667-5167 FAX: 305/663-0964
E-MAIL: beta@radiocarbon.com

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Mr. Lars Norberg

Report Date: 7/5/2000

Södermanlands Museum

Material Received: 5/24/2000

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	¹³ C/ ¹² C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 143532 SAMPLE : A9 96195 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1490 to 1690 (Cal BP 460 to 260) AND Cal AD 1730 to 1810 (Cal BP 220 to 140) Cal AD 1925 to 1950 (Cal BP 25 to 0)	250 +/- 60 BP	-25.0* o/oo	250 +/- 60* BP
Beta - 143533 SAMPLE : A54 96195 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 670 to 995 (Cal BP 1280 to 955)	1200 +/- 70 BP	-25.0* o/oo	1200 +/- 70* BP
Beta - 143535 SAMPLE : A66 96195 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery (with extended counting) MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1395 to 1660 (Cal BP 555 to 290)	410 +/- 90 BP	-25.0* o/oo	410 +/- 90* BP
Beta - 143536 SAMPLE : A92 96195 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery (with extended counting) MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 700 to 980 (Cal BP 1250 to 970)	1190 +/- 50 BP	-25.0* o/oo	1190 +/- 50* BP
Beta - 143537 SAMPLE : A136 96195 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 115 to Cal AD 95 (Cal BP 2065 to 1855)	2000 +/- 50 BP	-25.0* o/oo	2000 +/- 50* BP

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = 1950A.D.). By International convention, the modern reference standard was 95% of the C14 content of the National Bureau of Standards' Oxalic Acid & calculated using the Libby C14 half life (5568 years). Quoted errors represent 1 standard deviation statistics (68% probability) & are based on combined measurements of the sample, background, and modern reference standards.

Measured C13/C12 ratios were calculated relative to the PDB-1 international standard and the RCYBP ages were normalized to -25 per mil. If the ratio and age are accompanied by an (*), then the C13/C12 value was estimated, based on values typical of the material type. The quoted results are NOT calibrated to calendar years. Calibration to calendar years should be calculated using the Conventional C14 age.

BETA ANALYTIC INC.

DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD

UNIVERSITY BRANCH
4985 S.W. 74 COURT
MIAMI, FLORIDA, USA 33155
PH: 305/667-5167 FAX: 305/663-0964
E-MAIL: beta@radiocarbon.com

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Mr. Lars Norberg

Report Date: 7/5/2000

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	¹³ C/ ¹² C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 143538 SAMPLE : A176 96195 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1445 to 1655 (Cal BP 505 to 295)	340 +/- 50 BP	-25.0* o/oo	340 +/- 50* BP
Beta - 143541 SAMPLE : A312 96195 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 140 to 430 (Cal BP 1810 to 1520)	1730 +/- 60 BP	-25.0* o/oo	1730 +/- 60* BP
Beta - 143542 SAMPLE : A331 96195 ANALYSIS : Radiometric-Standard delivery MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid 2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 1290 to 1425 (Cal BP 660 to 525)	600 +/- 50 BP	-25.0* o/oo	600 +/- 50* BP

NOTE: Three additional samples from this set were cancelled (as instructed).

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = 1950A.D.). By International convention, the modern reference standard was 95% of the C14 content of the National Bureau of Standards' Oxalic Acid & calculated using the Libby C14 half life (5568 years). Quoted errors represent 1 standard deviation statistics (68% probability) & are based on combined measurements of the sample, background, and modern reference standards.

Measured C13/C12 ratios were calculated relative to the PDB-1 international standard and the RCYBP ages were normalized to -25 per mil. If the ratio and age are accompanied by an (*), then the C13/C12 value was estimated, based on values typical of the material type. The quoted results are NOT calibrated to calendar years. Calibration to calendar years should be calculated using the Conventional C14 age.

Uppsala 2001-04-05

Lars Norberg
Södermanlands museum
Box 314
611 26 NYKÖPING

Resultat av ¹⁴C datering av träkol från Södermanland.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ¹⁴C-innehållet förbränns det intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO₂-gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytiskreaktion.

I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	δ ¹³ C ‰ PDB	¹⁴ C ålder BP
Ua-17656	Åkers sn, RAÄ 64/65:1	-23,3	2 955 ± 60
Ua-17657	Åkers sn, RAÄ 64/65:2	-24,6	2 425 ± 55
Ua-17658	Åkers sn, RAÄ 64/65:3	-23,5	2 310 ± 55
Ua-17659	Åkers sn, RAÄ 64/65:4	-23,7	205 ± 55
Ua-17660	Åkers sn, RAÄ 64/65:5	-23,9	1 830 ± 55
Ua-17661	Åkers sn, RAÄ 64/65:8	-25,1	2 365 ± 60
Ua-17662	Åkers sn, RAÄ 64/65:9	-24,3	1 760 ± 55

Anm. Allt material till provet Åkers sn, RAÄ 64/65:46 var för dåligt för att kunna dateras.

Med vänlig hälsning

Göran Possnert/Maud Söderman

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax
Box 534	Lägerhyddsvägen 1	018-471 0000	018 555736
751 21 Uppsala	Uppsala	Direktval 471 3059	
		E-post: Goran.Possnert@Angstrom.uu.se	

